

Nagyatádi Óvodák

Helyi Pedagógiai Programja

Nagyatád, 2018.szeptember 01.

Laczikné Koleszár Éva
óvodavezető

Tartalomjegyzék

1. Bevezető az óvodák Helyi Pedagógiai Programjához

2. Nevelőmunkánk irányultsága

- 2.1 Gyermekkép, óvodakép
- 2.2 Az óvodai nevelésünk alapelvei és célja
- 2.3 Az óvodai nevelésünk fő feladata, alapfeladataink

3. Az óvodai élet megszervezése

- 3.1. Nevelést segítő feltételek
- 3.2. Az óvoda működési rendje
- 3.3. Tervezési feladatok, szakmai dokumentumok kapcsolata egymásra épülése
- 3.4. Óvodánk szabályai, szokásai

4. Az óvodai nevelés feladatai

- 4.1. Az egészséges életmód alakítása
- 4.2. Az érzelmi, erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés
- 4.3. Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés megvalósítása

5. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

- 5.1. Játék
- 5.2. Verselés, mesélés
- 5.3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc
- 5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- 5.5. Mozgás
- 5.6. A külső világ tevékeny megismerése
- 5.7. Munka jellegű tevékenységek
- 5.8. Tanulás

6. Kiemelt figyelmet igénylőgyermekek fejlesztése

7. Nemzetiségi nevelés

8. Jeles napok – hagyományok - ünnepek

9. Gyermekvédelem

10. A fejlettség jellemzői az óvodáskor végére

11. Az óvoda kapcsolatai

12. Az óvodai pedagógiai programmal kapcsolatos egyéb intézkedések

13. A pedagógiai program elfogadása és jóváhagyása

1. Bevezető az óvodák Helyi Pedagógiai Programjához

A Nagyatádi Egyesített Óvoda 2013. január 01-től, egy szervezeti egységben, hat épületben, a város egész területét lefedő hálózattal, Nagyatádi Óvodák néven működik.

Az óvodákban korszerű nevelési elveket valló nevelőtestület dolgozik. Nevelőtestületünk nyitott a modern pedagógiai irányzatok, kutatási eredmények megismerésére, alkalmazásukról felelősséggel dönt.

Az eltelt évek változásai nem rengették meg testületünk nevelési gyakorlatát, továbbfejlesztettük szemléletmódunkat, különösen a kompetencia alapú Óvodai Programcsomag tesztelésével. Óvodai életformánk elvi alapja az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja és a kompetencia alapú fejlesztés, amely a 2009-es Alapprogram módosításban megerősítést nyert.

Helyi Pedagógiai Programunk, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának módosítása miatt került átdolgozásra.

Óvodai nevelésünk az alábbi alapelemekkel ragadható meg:

- Tevékenységközpontúság,
- Gyermekközpontúság,
- Folyamatos életszervezés,
- Egyéni differenciált képesség fejlesztés,
- Kompetencia alapúság,
- Inkluzív pedagógiai gyakorlat.

A gyermeki tevékenységek a játékból kiindulva és oda visszatérve kapcsolódnak egymáshoz. Napirendünkben az időkereten belül szabad választási lehetőségek gyakorlata valósul meg. Az egyes tevékenységi formák egymásba kapcsolódva olyan folyamatot biztosítanak, melyben minden gyerek saját tempója szerint kapcsolódhat be. A gyermeki személyiség kibontakoztatásához: a folyamatosságot és a rugalmasságot az ésszerű szabályok, szokások biztosítják.

Óvodáinkban a gyermekek nevelése osztatlan csoportszervezésben történik.

A szervezett és spontán tapasztalatszerzést tanulási folyamatként értelmezzük. A tanulási területknél, témahetek, projektek módszerét is alkalmazva valósul meg a komplexitás. A fejlesztést az egyes gyermek fejlettségére építve, beállítottságára, szükségleteire figyelve, változatos tevékenység szervezési formában valósítjuk meg.

Ez a szemléletmód azt a tervezési formát igényli: mely biztosítja, hogy a mindennapok fő feladatai, módszerei, eszközei, szervezeti keretei, és formái differenciálódjanak az egyes életkorra, gyerekekre. Tudjuk, hogy a gyermek közösségben, közösség által nevelődik, de a nevelés kétoldalúságának elfogadásával: az egyént állítja a középpontba. Fontos a gyermekek alapos megismerése, mely az élettörténet a családi nevelési háttér és a gyermek teljesítményének elemzéséből áll.

Koncepciónk megvalósításához alapvető feltételeink adottak.

- Adott az intézmény, a nevelőközösség – a környezeti bázis -, amelyben a lehetőségeinkhez alkalmazkodó célok megvalósulnak.
- Adott a gyermektársadalom, a velünk nevelő családi környezet
- Pozitív beállítódású, tudatos az eredményes óvodai neveléshez szükséges alapvető kompetenciákkal rendelkező nevelőtestület.

2. Nevelőmunkánk irányultsága

Gyermekkép, óvodakép

Valljuk, hogy az emberi személyiség fejlődése kisgyermekkortól a felnőtté válásig hosszú folyamat, amelyben minden kornak meg van a maga jellemzője.

Az óvodáskor a fejlődő gyermeki személyiség kibontakoztatása szempontjából rendkívül fontos időszak, amelyben az érés törvényszerűségeit figyelembe véve, a gyermek adottságaira építve, testi és lelki szükségleteit kielégítve, *optimális feltételekkel* biztosítjuk a személyiség szabad kibontakoztatását, az *egyenlő esélyt*.

Óvodai nevelésünk érzelmi biztonságot nyújtó, derűs, szeretetteljes légkörben gyermekközpontú, befogadó, tevékenységközpontú.

Az óvodai élet megszervezése, a **szabad játékra, munka jellegű tevékenységre, tanulásra, a közösségformálásra, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekvő.**

Tudatosan kerüljük a helytelenül értelmezett nemi sztereotípiák erősítését.

Fő rendező elv:

- A gyermekek mindenképp felett álló érdekeinek érvényre juttatása.
- 3 – 6/7 éves korú gyermekek szükségleteinek kielégítése, élményhez juttatása.
- Életkornak, fejlettségnek megfelelő, egyéni képességekhez igazodó tevékenységek, szabad játék biztosítása, műveltség tartalmak, emberi értékek közvetítése.

Tudatosan lehetőségeket és feltételeket biztosítunk ahhoz, hogy:

- az egész napi nevelőmunkánkat a játék, a játékoság hassa át,
- minden egyes gyerek – a meglévő „keretek között” – saját fejlettségi szintjének megfelelően, önállóan és szervezeten vagy szabadon, az egyéni ritmusában élhessen, tevékenykedhessen – magas színvonalú, szeretetteljes nevelésben részesülve fejlődjön, hogy a meglévő hátrányok csökkenjenek.
- a játék önfelelt varázsával, a pedagógiai tevékenységrendszerünkkel, a tárgyi környezetünkkel megteremtjük a következő életszakaszba való átlépést.

Pedagógiai nézeteink, értékrendünk és módszertanunk a gyermekek harmonikus fejlődése érdekében, védelmében, a személyiségükhöz igazítva, érzelmi biztonságot adó, derűs, szeretetteljes, befogadó, gyermekközpontú. A gyermekek egyéni megfigyelésén a csoporton belüli megnyilvánulásain alapozzuk nevelésünk tervezését.

Nevelési rendszerünkben a – feladatok, műveltség tartalmak, a módszerek, az eszközök, a szervezési keretek és formák – kiválasztását, alkalmazását az egyén szükségletei – érdeklődése – fejlettségi szintje és fejlesztésének lehetőségei, irányai befolyásolják.

Tehát: nevelésünk alapelveit a gyermekek folyamatos megfigyeléséből eredő megismeréshez igazítjuk. Szabályozottan nyomon követjük – minden területen – a gyermek fejlődését. Ott és akkor kapcsolódunk be célzott fejlesztéssel, megsegítéssel, ha ez a gyermek fejlődésének érdekében szükséges.

Az óvoda alkalmazottai és a gyermekek közötti kapcsolatot pozitív, példaértékű minta érzelmi töltés jellemzi. Kommunikációnk, bánásmódunk, viselkedésünk modellértékű szerepet tölt be.

Ennek útja:

- az őszinte – megértő szeretet, megbecsülés, bizalom, odafigyelés a gyerekre,
- egyéni képességekhez igazodó bánásmód – türelmet és bizalmat sugárzó légkör,

- az elért fejlettségi szintnek legmegfelelőbb képességfejlesztő tevékenység optimális feltételeinek kialakítása, feladatainak meghatározása,
- a gyermek fejlődéséhez igazodó – ha szükséges – fejlesztő eljárások, módszerek, eszközök – szervezeti formák spontán és tudatos alkalmazása.

Eredménye:

- biztonságérzet (önmagával és másokkal szemben),
- kiegyensúlyozottság (önállóságban, együttműködésben),
- érdeklődés, odafigyelés (természeti és társadalmi jelenségekre),
- kezdeményezés – kitartás (cselekedetekben – feladatokban).

Alapelemek:

- Kompetencia alapú fejlesztés – új készségek és kompetenciák elsajátítása
  - Tevékenységbe ágyazott használható tudás megszerzése
- Tevékenységközpontúság
  - A gyermekekre jellemző tevékenységi vágy
- Komplexitás – új tanulásszervezési eljárások

Az óvodai tanulás útja – koncentrálja a nevelési területekhez kapcsolódó tevékenységeket, s benne téma- és tárgykörönkénti összefüggéseket, közvetíti az egyéni képességekhez igazodó műveltség tartalmakat.
- Folyamatosság: amely az állandóságot és a rugalmasságot is magában hordozza

A harmonikus fejlődés biztos pontjai a napirendben:

  - az étkezések időkerete,
  - pihenőidő

Mindez megteremti:

- a gyermekek egyéni tempójának figyelembe vételét, a már meglévő fejlettségi szint szerinti továbbfejlődést,
- a játék alap, fő és elsődleges szerepének gyakorlását,
- csökkenti a várakozási időt és az esetleges sürgetések számát,
- biztosítja a folyamatos étkezés és önkiszolgálás feltételeit,
- növeli az egyéni differenciált foglalkozás, párhuzamos tevékenykedtetés lehetőségeit,
- kizárja a gyermekek tömeges mozgását.

Specializáció:

- nemzetiség
- migrációs populáció,
- különös bánásmódot igénylő gyermekek
- egyéni arculat.

Inklúzió

Csoportjainkban összekapcsolja a különböző korú, fejlettségű, eltérő nevelési igényű gyerek kompetencia alapú fejlesztését.

Feltétele:

- megfelelő felkészültségű és beállítódású felnőtt létszám
- elegendő idő, hely, eszköz,
- tárgyi környezet

- megalapozott következetes, rugalmasan kezelt szabály - normarendszer

2. 1. Az óvodai nevelésünk alapelvei és célja

- a gyermek jogainak tiszteletben tartása,
- feltétel nélküli elfogadása, szeretete,
- testi-lelki szükségleteinek kielégítése, biztonságos, optimális feltételrendszerben történő nevelésre törekvés,
- a gyermeket, mint fejlődő személyiséget, gondoskodás és különleges védelem illeti meg.

Óvodai nevelésünk célja

- Az ismeretek tárgyilagos, sokoldalú, változatos módszerekkel történő közvetítése, megtervezése, a gyermeki személyiséghez igazítása.
- A gyermek mindenekfelett álló érdekének maradéktalan érvényesítése, hátrányok csökkentése.
- A gyermek optimális fejlődésének elősegítése egységes alapelvekre épülő színvonalas munkával, a partnerekkel történő szemléleti egységben megvalósítva.
- Kompetencia alapú fejlesztéssel a kreatív személyiség és az élethosszig tartó tanulás megalapozása.

Az egyéni és az együttműködésre helyezett közösségi magatartással, az erkölcsi fejlődés hangsúlyával bontakozzon ki a harmonikus személyiség - tapasztalja meg a körülötte lévő világ sokszínűségét.

- A sikeres társadalmi beilleszkedéshez szükséges szociális és életviteli kompetencia megalapozása.
- Óvodáskor végére közösen átélt élményekkel ismerje meg Földünk, Szülőföldünk, környezetének értékeit és annak védelmét, közössége hagyományait.
- Pedagógiai tevékenységrendszerünkkel, tárgyi feltételeinkkel, az egymás szeretetére, tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megteremtésére, a környezet-tudatosságra, hazaszeretetre nevelése.
- A többiekkel együtt nevelhető, sajátos nevelési igényű, migrációs vagy nemzetiséghez tartozó gyermekek elfogadása, befogadtatása esélyegyenlőségének növelése egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A gyermek önmagához mért fejlődését szolgáló változatos élet- és élményszerűen megválasztott tanulási formák alkalmazása tevékenységbe ágyazott ismeretszerzés eredményezzen készség és képességfejlesztést, kompetenciaalapozást.
- Olyan nyitott és rugalmas rendszerben fejlődhessen, mely szükségleteihez életkori és egyéni sajátosságaihoz, fejlődési üteméhez igazodik.
- Szerezzen ismereteket, jusson örömhöz, sikerélményhez.
- Tudatosodjon benne az egészség és környezet egymásra és az emberre gyakorolt kölcsönhatása s benne az ember felelősségteljes szerepe.

2. 2. Az óvodai nevelésünk fő feladata

- Megismerve a gyermekek egyéniségét, élettörténetét, a pozitívumokra építő, bátorító, ráfigyelő nevelési gyakorlattal az érzelmi biztonság megteremtése, testi-lelki szükséglet kielégítése.
- Közösségben való nevelés által a gyermek fejlődésének tudatos, dokumentált nyomon követése és fejlesztése az együttélés szokásait, szabályait, normáit betartva a

gyermek pozitívumokra épülő „én-képének” formálása, fejlesztő értékelése családi légkörben.

- Életkorának megfelelően a múlt örökségének, óvodánk hagyományainak, más népek életének élményszerű megismertetése, megélése, átéreztetése.
- Nevelőközösségünk példáján keresztül a gyermekek annak elfogadására, megértésére nevelése, hogy az emberek különböznek egymástól. Befogadó környezetben az erkölcsi és szociális érzékenység fejlesztése a sajátos nevelési igényű, a migrációs és nemzetiséghez tartozó gyermekek beilleszkedésének segítése.
- Az óvoda óvó-védő funkciójának erősítése
- A gyermek érdekeit szolgáló prevenciós eljárások megvalósítása.
- Együttműködő kapcsolat kialakítása a családdal az együttnevelés érdekében.
- A pedagógusok mesterségbeli tudásának gyarapítása pedagógus kompetenciák célirányos fejlesztése és hasznosítása a színvonalas szakmai munka megvalósításáért.
- Partnerkapcsolatok kiépítése, működtetése, ápolása mindazokkal, akik a társadalmi és szakmai elvárások megvalósulását és a gyermekek igényeinek érvényre juttatását segítik határon innen és túl.

2.3. Alap feladataink:

- A gyerekek hozzásegítése a tapasztalati úton történő ismeretek megszerzéséhez. az az élményeken alapuló tevékenységek gyakorlásával. Lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a játékon, művészeteken, az alkotómunkán, saját tevékenységén keresztül megszerezhesse azokat az élményeket, amelyek megnyitják, és ébren tartják benne a vágyat a környező világ megismerésére, a tanulás örömeinek átélésére. A gyermekek érdeklődésére, cselekvésére, előzetes tudására, tapasztalataira építeni az ismeretanyagot is tartalmazó tevékenységrendszer.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet feltételeinek biztosítása.
- A gyermek érzelmi nevelésében az elfogadó, befogadó szeretet hatására ismerje meg, fogadja el és tanulja meg becsülni és szeretni önmagát, másokat, szűkebb és tágabb természeti és társadalmi környezetét, hazáját, amely a társas együttélés, a szülőföldhöz kötődés alapja. Tudjon rácsodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, becsülje meg azokat.
- A gyermekek erkölcsi értékrendjébe az etikai értékek beépülésének segítése.
- A gyermek komfortérzetének alakítása, fejlesztése a gondozás és mozgás által.
- Az óvodai élet egészét átszövő, kommunikációban gazdag anyanyelvi neveléssel a szövegértés, szövegalkotás kompetenciájának megalapozása.
- A gyermekek szocializációjában meghatározó a közös élményeken alapuló tevékenységek gyakorlása
- Az együttélés szabályait gyakorolva, a szokás- és normarendszer megalapozása

3. Az óvodai élet megszervezése

3. 1 Nevelést segítő feltételek

- személyi:

- Csoportonként, a nyitva tartás egész időtartamában óvodapedagógus végzi a nevelőmunkát. Munkájukat egy dajka segíti.
- Kiemelt figyelmet igénylő gyermek fejlesztését, különleges bánásmód keretében állapotának figyelembe vételével szakember segíti.
- Csoportjaink osztatlan összetételűek. A gyermekek fejlődési üteméhez igazodik a rugalmas időkereteivel a folyamatos napirend.
- Nagy hangsúlyt fektetünk a nevelők segítő, támogató attitűdjére, a modell értékű elfogadó folyamatos jelenlétére.
- A szemléleti egység erősítése, összehangolt munka a nem pedagógusdolgözőkkel.

- tárgyi:

- Épületeink, udvaraink felszereltsége, berendezése a gyermekek testméretének megfelelően, egészségüket, fejlődésüket biztosítva, kényelmüket, biztonságukat szolgálva kerül kialakításra.
- Célszerűen, balesetmentesen berendezett inger gazdag, aktivitást kiváltó csoportszobák, a hozzá kapcsolódó helyiségek, udvar, melyben a gyerekek nincsenek kitéve hirtelen és felesleges hatásoknak - zaj, fény, hő, szag, stressz helyzetnek.
- A berendezések kellemesek, hangulatosak, bútoraink mobilizálhatók, mely a gyermeki kreativitást biztosítják.
- A gyermekek által használt felszerelések biztonságosan vannak elhelyezve, és a gyermekek számára könnyen hozzáférhetőek.

3. 2. Az óvoda működési rendje

- Az intézmény működését a házirendben megfogalmazottak betartása biztosítja.
- Munkarend:
Egész nap folyamán a gyermekek ellátását – lépcsőzetes munkakezdés és befejezés gyakorlatával, megfelelő létszámú dolgozó végzi, az óvónők heti váltásban látják el nevelő fejlesztő munkájukat.
- A házirend: Az óvodai életrenddel kapcsolatosan tartalmazza a szülők jogait és kötelességeit.

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirendünk és hetirendünk összhangja fontos tényező.

- A hetirend: a csoportjaink közti együttműködést, a műveltségterületeket integráló tevékenységek rendjét szolgálja.
  - Napirend:
A folyamatos életszervezést tükrözi, melyet a stabilitás és rugalmasság jellemez.
A tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakításával szem előtt tartjuk a játék kitüntetett szerepét.
A gyermekek egyéni képességeit figyelembe véve a párhuzamosan végzett, differenciált tevékenységsszervezés a hatékonyságot szolgálja.
A napirend mindig az évszakhoz igazodik, így rugalmasan alakítható.
Az óvodai élet szervezésében kiemelt figyelmet fordítunk a gondozási tevékenységre, amelynek folyamatában a pedagógusok nevelnek, erősítik kapcsolatukat a gyermekkel, támogatják önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző segítőkkel.
A csoportos óvónő feladata a rendszeres mozgás -életkortól független- napi biztosítása a napirend keretei között.

Az óvodai csoportok szervezésének elvei

Pedagógiai Programunk osztatlan csoportszervezési formában biztosítja a gyermekek optimális fejlődését.

A csoportok szerkezetének kialakítását meghatározza:

- az adott évben felvett fiúk – lányok és életkorok aránya,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek száma,
- a hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek aránya.

Első fokon az óvoda vezetője dönt a csoportok összetételéről, a gyermekek korcsoport besorolásáról, az óvodapedagógusok és a szülő véleményének figyelembevételével.

Szemponatok az osztatlan csoport szervezésénél

- a három korcsoport megközelítőleg azonos arányban legyen,
- 4 – 5 főnél ne legyen kevesebb az azonos életkorú gyermek,
- Kerülhessenek egy csoportba a testvérek az azonos bölcsődei csoportból érkezők.

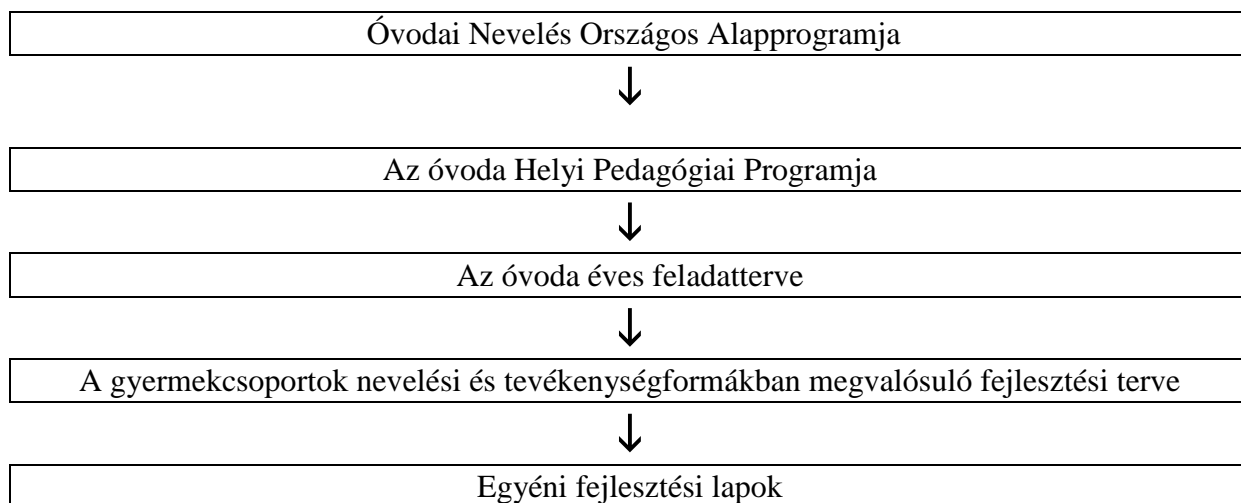
Napirend

2017. szeptember 01 – től
2018. május 31 - ig

Időtartam	Tevékenységek
<p>Óvoda nyitásától: 6,30 – tól</p> <p>Ebédig: 11,30 - ig</p>	<p>Játék, szabadon választott tevékenység, kezdeményezések Folyamatos tízórai 8,15 – 9,15-ig Irányított, játékos, „tanulás célú” tevékenységek Egyéb ismeretnyújtás Kötelező, kötetlen foglalkozások, kezdeményezések</p> <p>Prevenációs és mindennapos mozgások Mindennapi mese Udvari tevékenységek, játék, séta, kirándulások</p> <p style="text-align: right;">} párhuzamos tevékenységekkel és kooperatív tanulás szervezéssel</p>
<p>Ebéd: 11,30 – tól</p> <p>13,00 - ig</p>	<p>Előkészületek az ebédhez Ebéd Előkészületek a pihenéshez, eü. tevékenységek</p>
<p>Pihenő idő: 13,00 - tól</p> <p>ébredésig 14,30 – ig</p>	<p>Pihenés, ágynyugalom – 50 perc Csendes tevékenység, egyéni fejlesztések Folyamatos ébredés Eü. tevékenységek Folyamatos uzsonna 14,45 – 15,30-ig</p>
<p>Ébredéstől: 14,30 – tól</p> <p>Hazamenetelig: 17,00 - ig</p>	<p>Játék, szabadon választott tevékenységek Kezdeményezések Fejlesztések</p>

3. 3. Tervezési feladatok, szakmai dokumentumok kapcsolata, egymásra épülése

Az óvoda szakmai dokumentumainak kapcsolata, egymásra épülése

Az alapidokumentumok mellett fontosnak tartjuk az alábbi dokumentumainkat, melyek a következő folyamatokat szabályozzák az intézményünkben:

1. A gyermekekre vonatkozó megfigyelések/ mérések rendje

Célja: Garantálja a gyermekeknek a személyiségjogait tiszteletben tartó mérést, egyértelművé teszi a fejlesztési feladatokat, objektív adatok gyűjtésével.

Dokumentumai: Óvodás gyermekek fejlődésének nyomon követése
Anamnézis
Mérőlapok, adatgyűjtő lapok, összesítők

A mérés rendjét az alábbi táblázat tartalmazza

Mért terület	Mérési gyakoriság	Módszer	Eszköz	Felelős
1. Bemeneti mérés -fiziológiai jellemzők, biológiai szükségletek -érzelmi, akaratiképességek -motoros képességek -testséma, énkép	3 éves korban Óvodába lépés után 1 hónapon belül fél évente a törvényi előírás szerinti bejegyzéssel	Irányított megfigyelés	Adatgyűjtő lapok, értékelő lapok	Csoportban dolgozó óvodapedagógus

-értelmi képes- ségek -anyanyelvi képessegek				
2. Képesség vizsgálat -nagymozgások, finommozgás -testséma -értelmi képes- ségek -érzelmi, akarati képessegek -szocializáció -anyanyelvi képessegek	4-5 éves korban +- 1 hét eltérés- sel fél évente a törvényi előírás szerinti bejegy- zéssel	Irányított meg- figyelés	Adatgyűjtő la- pok, értékelő lapok, mérő lapok	Csoportban dolgo- zó óvodapedagógus Részterületenként közreműködik fej- lesztőpedagógus, logopédus, gyógy- pedagógus
3. Kimeneti mérés -testi érettség, motoros képes- ségek -értelmi képes- ségek -érzelmi, akarati képessegek -szocializációs képessegek -anyanyelvi képessegek	5-7 éves korban Iskolába menő gyermeknél fél évente a törvényi előírás szerinti bejegy- zéssel		Adatgyűjtők, értékelő lapok, összesítők	Csoportban dolgo- zó óvodapedagógus

A mérés fontos szabálya: a gyermeket a csoportból nem lehet kiemelni. A mérést végző személy, motiváló, biztosságot nyújtó viselkedéssel segítse a gyermek teljesítményét.

A méréseket a csoportos óvónő végzi el.

A kapott eredményekről összesítőt készít, elemez, következtetéseket von le. Szükség szerint további intézkedéseket tesz,

A fejlesztési tervek formai és tartalmi követelményei:

Tartalmazza a gyermek szükséges adatait, mérési eredményeket (teljeskörűen), a fejlesztés feladatait, területeit, ütemét, módszereit, eszközeit, szakaszait.

A fejlesztés ütemét a gyermek éréséhez kell igazítani, kontroll mérés időpontja félévente.

A fejlesztési folyamat kitételei, szabályai:

- az óvónő a fejlesztést a napirendbe beépítve végzi,
- nem zavarhatja a gyermek szabad játékát.

A speciális fejlesztést igénylő gyermekek – az óvoda szolgáltatása keretében logopédiai-gyógypedagógiai és fejlesztőpedagógus foglalkozásain vesznek részt.

A szakemberekkel az óvónő folyamatosan kapcsolatot tart a gyermek érdekében. A fejlesztő

foglalkozásokon részt vevő gyermekeknél fél év után kontrollmérést kell végezni. Amennyiben a mérés eredménye a meghatározott szint alatt marad kötelező a gyermek szakemberhez utalása. A gyermekről szóló mérési eredményt a szülővel kötelező megbeszélni, és aláírásával igazoltatni, hogy az anyagot megismerte. A gyermekmérések eredményei a nevelőtestület számára szakmai megbeszélés esetén használhatóak, 3. személy számára azonban kiadni tilos! A mérési lapokat a gyermek személyi dossziéjában elzárt helyen kell tartani.

Tervezési feladatok

A tudatos pedagógiai munka elengedhetetlen feltétele a tervezés. A tervezést úgy kell alakítani, hogy az lehetőséget adjon a spontán adódó nevelési helyzetek kihasználására, a gyermeki érdeklődés, kezdeményezés figyelembe vételére, ugyanakkor biztosítsa az óvónő számára a tervszerű felkészülést az átgondolt, eredményes fejlesztés érdekében.

A nevelőmunka tervezése, dokumentálása a csoportnaplóban történik, ami elektronikus formátumú. Itt rögzítjük a gyermekek és a csoportok adatait, az egyes tevékenységi formák éves anyagát, tartalmát, a szokás-, és szabályrendszert, az általános fejlesztési feladatokat.

A ciklustervek az óvónők váltásához igazodnak. A terv tartalmazza az egyes tevékenységi formák anyagát, a hozzá kapcsolódó képesség fejlesztési feladatokat, szervezett megfigyeléseket.

A ciklus végén értékeljük az elmúlt időszakot, majd erre építve tervezzük a következő ciklust. Ez az időkeret nagyobb mozgásteret enged az óvónőnek, gyermeknek, ugyanakkor biztosítja a tervezett nevelési, fejlesztési feladatok megvalósítását.

A tervezést a gyermekek megismerését különböző dokumentumok, feljegyzések szolgálják. A tervezési rendszer jól szolgálja az integráló, differenciáló nevelési felfogásunkat.

Az óvodapedagógus feladatai a nevelőmunka dokumentálásával kapcsolatban

- Csoportnapló vezetése mely tartalmazza – a heti és napi rendet, nevelési tervet és értékelést negyedévenkénti ciklusonként a tanulási tevékenység éves tervezését és annak differenciált bontását a heti tervben. (tervkészítés)
- A feljegyzést a gyermekekről a személyiség fejlődésre, a képességek kibontakoztatását, a kapcsolatokra, a szakszolgálati dokumentumokra, az óvodások fejlettségi állapotára vonatkozóan.
- Feljegyzést a gyermekcsoport életéből (ünnepélyek, rendezvények, események)
- A PP-ban meghatározott fogalmak átvezetése a csoportnapló szóhasználatába.
- A gyermek aktuális fejlettségi szintjének rögzítése a nevelő testület által kidolgozott és a törvény által szabályozottak szerint történik.

3. 4. Óvodák szabályai, szokásai

Célja:

A nevelési feladatok hatékony, rugalmas és szervezett megvalósítása.

Az ésszerű szabályok megkönnyítik az együttélést, biztonságérzetet adnak.

Szabály: Magatartást, cselekvést szabályozó irányelvek.

Szokás: Valamely közösségben általánosan követett cselekvési mód.

A szabályokkal kapcsolatos elvárások:

- legyen ésszerű, növelje a biztonságot,
- legyen értelme, hogy védjen,
- legyen világos, egyértelmű, mindenki számára pontosan érthető, hogy mire vonatkozik és meddig tart,
- kevés legyen belőle, a túlzott behatároltság mely gátolja az önállóságot, a kezdeményezést, a gyermeki szabadságot.

A szabályokat meghatározó tényezők

Gyermek:

- a gyermek életkori sajátosságai, szükségletei
- az általuk betartandó szabályokat a gyermek mindenek felett álló érdeke határozza meg.

A szabályok, ha automatizálódnak szokássá válnak, és jól szolgálják a nevelés hatékonyságát.

Gyermek	Gyermek – gyermek -Közösségi szabályok
I. a) <i>Étkezési szabályok</i> b) Öltözködési szabályok c) Tisztálkodási szabályok II. a) <i>Találkozási szabályok</i> b) Csoportszobai szabályok c) Az épületen belül egyébhelyiségek szabályai d) Udvari szabályok e) Utcai szabályok	I. a) Az együttműködés szabályai b) Egyedi megbízások c) Munkajellegű megbízások

Étkezési szabályok	Öltözködési szabályok	Tisztálkodási szabályok
Az önkiszolgálásnál kialakított szabályok (lapos tányér, mélytányér, kanál + villa, pohár szájával lefele fordítva, asztalra tevés, elrendezés, széket kiemelve leülés)	Személyes dolgaikat a jelükkel ellátott szekrényrészbe helyezték el, melynek rendjére ügyeljenek	A tisztálkodás váljék, igényükké, saját higiéniajukat tartásuk fontosnak
Az étkezéshez szükséges eszközökkel biztonságosan terítsenek, ízlésesen rendezék el az asztalt	Ruhadarabjaikat óvják és tartásuk számon	A tisztálkodásnál minden eszközt a funkciójának megfelelően használják
Hívják egymást enni, és kínálják egymást	Időjárástól függően változtassanak öltözködésükön	A tisztálkodás sorrendiségét tartásuk be
Az evőeszközöket helyesen fogják, használják	Az öltözködés, illetve a vetkőzés sorrendjét tartásuk be	Lényeges a kézmosásnál a mindenkori szappanhasználat
A széken ülésnél az egyenes testtartás, mindkét láb térdben behajlítva, talp a földön	Ne vegyék fel egymás cipőjét, ruháját	Rendszeres fogmosás
Csukott szájjal egyenek, tányér fölé hajolva, ne morogjanak	Segítsenek szívesen egymásnak	Papír zsebkendő, fésű, WC papír, körömkefe szükség szerinti használata

zsázzanak		nálata
Étkezéskor halkán beszélges- senek		A tisztálkodó szerekből a szüksé- ges mennyiséget használják
Rendeltetészerűen használ- ják a szalvétát		Ne hagyják nyitva a vízcsapot, használat után a WC-t mindig húzzák le
A folyamatos napi rend miatt a naposok: ebédnél – teríte- nek, az étkezés utáni felada- tok – terítő összehajtás, le- szedés, morzsa felsöpréséért felelősek		Szóljanak, ha a tisztálkodási sze- rek, eszközök elfogytak
A naposok minden tevékeny- ségnél használjanak kötényt		Tisztítsák a használt eszközöket, tükröt, mosdókagylót
		Legyen igényük a rend, a tiszta- ság

Találkozási szabályok	Csoportszobai szabályok	Épületen belüli szabályok
Érkezéskor és távozáskor a személyes jellegű köszönést várjuk el egymástól	Az ajtókat csendesen nyis- sák, csukják, mielőtt a helyi- ségbe lépnek kopogjanak	Érezzék magukénak az óvodát, segítsék elő szépítését, tisztán tartását
Gyermekekre, felnőttekre egyaránt vonatozik, hogy mindig annak illik köszönnie – felhívó jelleg nélkül - , aki megérkezik	Vigyázzanak a csoportszoba berendezési tárgyaira, játék- eszközökre, melyeket kreatív- van, nem rongálva rendszere- sen használják	Ismerjék meg az óvoda minden helyiségét, biztonságosan, - de mindig a felnőtt tudtával – közle- kedjenek az épületben
A köszönés viszonzását „a kis közegetől” várjuk el	A felnőtt felügyelete mellett használható játékokat kérjék az óvónőtől, majd adják visz- sza (könyvek, óvando fej- lesztő játékok, veszélyes esz- közök). Tudják ezek helyét a csoportszobában	Egymás csoportszobáit ismerjék, nyitottak, de mindenkor az adott csoport szabályokhoz alkalmaz- kodjanak
Szólítsák egymást a keresz- nevükön	Ismerjék az „azért mert „sza- bályait, tartsák be őket	Kötelező foglalkozást csak a saját csoportjukban, tornafoglalkozást a torna szobában (ahol van), vagy az erre a célra alkalmassá tett udvarrészen tartsanak
	Szeressenek együtt játszani, egymástól ne vegyék el az eszközöket, így is tisztelve a másik játékát	Az épületen belül benti cipővel szabad tartózkodni, megfelelő tempóban (lépésben) közlekedni
		A tornaszobák használata egymás zavarása nélkül történjen
		A sportcsarnok használati szabá- lyait ismerjék meg és tartsák be

Udvari szabályaink	Utcai szabályaink
A gyerekek akkor is szívesen tartózkodjanak az udvaron, ha hűvös az idő! –5 °C-ig kötelező a szabad levegőn való tartózkodás.	Vegyék észre közvetlen és a távolabbi környezet szépségeit, óvják annak értékeit
A kint tartózkodás ideje alatt érződjön a természet tisztelete, óvása, védelme	Az utcán a gyerekek párosával, egymás kezét fogva, és egymást követve, megfelelő ütemben a gyalogos járdán közlekedhetnek
Az udvar rendjének megtartása az udvari játékok, tárgyak, a növények védelme	20-nál kevesebb gyerek esetén két felnőtt, 20-nál magasabb létszám fölött három felnőtt kíséri a csoportot!
Segítsenek az udvar tisztán, rendben tartásában	Mindig a felnőttnek kell haladnia az autóközlekedés oldalán
Vigyázzanak saját és társaik testi épségére!	A sort csak engedéllyel, vagy utasításra hagyhatják el a gyerekek, elvárjuk a fegyelmezett, kultúrált viselkedést
Ne zavarják egymás tevékenységét!	A játszótéren vagy más egyéb szabadtéri játszóhelyen az ott meghatározott szabályok a mérvadók. Ezeket minden látogatás előtt fel kell mérni, a gyerekek testi épségét veszélyeztető helyzetek kivédése érdekében
A mindenkori tevékenységnek legmegfelelőbb udvarrészben tartózkodjanak az alábbi feltételek szerint: - <u>egyénilag</u> : a felnőttnél a „kézből – kézbe” való átadás felelősségét be kell tartani - <u>csoportosan</u> : az óvónők közös megegyezése alapján az udvarrészben kialakított szabályok betartásával	
Szükség szerint gereblyézzenek, söpörjenek, a homokozó játékokat rendszeresen tisztítják, pakolják össze az udvari eszközöket	
Mindenkor be kell tartani, hogy kisajtot csak felnőtt jelenlétében nyithatnak.	
A gyerekek testi épségét veszélyeztető eszköz, játék nem tartható az udvaron	
Bejövetel előtt lábtörlés, cipő lepucolása	

Gyermek – gyermek
(közösségi szabályok)

Együttműködés szabályai	Egyedi megbízások	Munkajellegű megbízások (Folyamatosan végzik a gyerekek)
Az egymáshoz való alkalmazkodás váljon természetessé a gyerekek körében	A megbízásokat a gyermek életkorának megfelelő és a személyiségének figyelembevételével adjuk a gyerek részére	A gyerekekre akkor bízhatunk munkát, ha már az alapvető ismereteket elsajátította annak elvégzéshez
Legyenek egymásra tekintettel, váljanak érdeklődőkké egymás iránt	A megbízások elvégzését figyelemmel kell kísérni és számon kérni (létszámtovbítás, gondozó néaninek üzenet, virágöntözés, stb.)	Ki kell alakítani bennük a munka céljának tudatát, hogy a munkavégzés közben érezzen felelősséget a véghezvitelhez: naposi feladatkörbe tartozó tevékenységek, a felelősségrendszer kialakítása, legyenek készek a segítségnyújtásra, pótolják az elfogyott eszközöket, alkalmanként tisztítsák a tükröt, mosdókagylót
Szükség esetén segítsenek egymásnak	Minden olyan feladatot, amely a gyerekek tevékenységével kapcsolatban hozható, -fizikai erejét és testi épességét nem haladhatja meg, illetve nem veszélyezteti – elvégezheti a gyerek	
Másokkal együttműködve is tudják végigvinni elképzeléseiket		
Szívesen hallgassák meg egymást, ne vágjanak egymás szavába!		
Helytelen viselkedésnél figyelmeztessék egymást		
Vigyázzanak egymás munkáira		
Ne rekesszék ki egymást!		
A befogadáskor a „régii” gyerekek segítsék az újakat		
A pihenőidő mindenki számára 50 percig kötelező!		
Csendes pihenő alatt a nem alvó gyerek sem zavarhatja társai pihenését, alvását		
Pihenés után segítsenek az ágyneműk,ágyak elrakásában		

4. Az óvodai nevelés általános feladatai:

- Egészséges életmód kialakítása.
- Érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés
- Értelmi fejlesztés, nevelés.

4. 1. Az egészséges életmód kialakítása

Célja:

- A gyerekek testi fejlődésének elősegítése, a mozgás megszerettetése, valamint a testi lelki fejlődésük harmóniájának megteremtése.
- Megfelelő életviteli mintát adva a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása és megőrzése.
- A gondozottság, az egészségügyi szokások, az egészséges életmód kialakítása s annak belsővé válásával a képességek alakításával, a szociális életviteli kompetencia alapozása.

Feladatai:

- a gyermek gondozása, testi szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése
- a harmonikus, összerendezett mozgásfejlődésének megalapozása
- a gyermek testi képességei fejlődésének segítése
- a gyermek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése
- az egészséges életmód, a testápolás, az étkezés, az öltözködés, a betegségmegelőzés, pihenés, egészségmegőrzés szokásainak kialakítása
- a gyermek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása, környezettudatos napi mozgás
- megfelelő szakemberek bevonásával – szülővel, óvodapedagógussal együttműködve speciális gondozó, prevenció és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása

Egészségnevelésünk főbb területei

Testápolás:

A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, a rendszeres, illetve szükség szerinti tisztálkodásukat és tisztaságigényüket szolgálja.

Feladataink:

- A gyermekek szükségleteinek, kívánságainak jelzésére, szóbeli kifejezésére késztetés
- Családi és óvodai gondozási szokások összehangolása
- Segítséget adva, együttműködve, az önálló testápolás igényének kialakítása, elsajátítása.
- A gyermeket fokozatosan eljuttatni odáig, hogy önmagával, ruházatával, használati tárgyival kapcsolatban is igényelje a rendet, tisztaságot.

Étkezés:

A gyermekek egészséges fejlődésének meghatározója az életkorának, egyéni szükségleteinek megfelelő táplálkozás. Az óvodákban a tízórai és uzsonna időpontját, az adott időkereten belül, a gyermekek maguk választhatják meg.

A déli étkezésnél figyelembe vesszük az egyéni étkezési tempót. Az étkezéseket önkiszolgálással és napos tevékenységgel szervezzük. A kultúrált emberré nevelés egyik eszköze, a kultúrált étkezés szokásainak elsajátítása, melyet segítenek: a szép környezet, esztétikus terítés, megfelelő méretű tálaló eszközök.

Meg kell ismernünk a gyermekek étkezési szokásait, érzékenységét, hogy megfelelő tapintattal, fokozatosan szoktassuk őket a kívánt táplálkozási követelmény elfogadásához. Ismertesük, szeretessük meg azokat az ételféleségeket, melyek szervezetük egészséges fejlődéséhez nélkülözhetetlenek. A megfelelő folyadékmennyiséget a nap bármely szakába – teremben, szabadban, - biztosítjuk.

A gyermekek maguk is részesei egyes konyhatechnikák elsajátításának, tapasztalás útján közösen készített ételekkel – savanyúság, saláták, kompótok, aszalás, teák, mézeskalács, kenyérsütés.

Öltözködés:

A megfelelő ruházat védekezés az időjárás változásai ellen, ugyanakkor fejleszti a gyermekek ízlését, önállóságát.

A gyermekek öltözéke legyen célszerű, összhangban az önállóságukkal, az óvodai étellel.

Feladataink:

- Öltözködési szokások alakítása.
- Többretegű öltözködés ajánlása a hőmérsékleti változások ellensúlyozására.
- Ruházatuk az egészségi állapotukhoz, edzettségükhöz legyen igazítva.

Pihenés, alvás:

A gyerekek alvásszükségletének egy része az óvodában tartózkodás idejére esik.

A nyugodt pihenés, alvás egyik feltétele a zavaró belső és külső ingerek megszüntetése.

A pihenéshez pizsamába öltöznek a gyerekek.

A délutáni pihenést körültekintő szervezéssel készítjük elő. Az alapos szellőztetés mellett a rend és a nyugodt légkör megteremtésének eszköze a mese, ének, az óvónő nyugalmat árasztó egyénisége, a saját – otthon biztonságát jelentő – pihenőtárs (játék, pléd, stb.). Figyelembe vesszük a gyermekek egyéni alvásigényét, s az meghatározza az aktív és passzív pihenés arányát. Csendes tevékenykedtetést biztosítunk azok számára, akiknél rövidebb az alvási igény.

Minden gyermek számára kötelező pihenőidő 50 perc.

A harmonikus, összerendezett mozgás és a gyermekek testi képességeinek fejlesztése

Az egészséges fejlődés alapja a mozgás, mint domináló megnyilvánulás a gyermekek életképességében a környezettel való kapcsolatában.

Mozgásfejlesztési feladataink:

- Biztosítanunk kell minden gyermeknek – az egyéni mozgásigényének megfelelően – a motiváltságot előidéző biztonságos környezetet, a változatos eszközöket, elegendő időt szabadban, teremben egyaránt.
- Sokoldalú tapasztalat szerzését a saját testük mozgásának átélésével.
- Lehetőséget adunk arra, hogy változó körülmények között ismétlődő mozgással a kivitelezés minősége javuljon.
- Az egészséges életvitel fontos részeként a kellemes hangulatban végzett mozgással érzelmileg motiváljuk, és a tartós, jó közérzetüket fenntartjuk.
- A fizikai aktivitáson keresztül serkentjük a szellemi aktivitást, s ez által, sikeresen oldjanak meg mozgásos feladatokat, ezzel ellensúlyozzuk a szellemi fáradtságot is.
- Az élményszerű spontán és tervszerű foglalkozás által segítjük harmonikus, összerendezett mozgás fejlődését.

- Lehetőséget biztosítunk a gyermekeknek ahhoz, hogy mozgástapasztalataik rendszeresen bővüljenek, fejlődjen cselekvő és feladatmegoldó képességük, teret adunk a mozgás improvizálásának.
- Egész éven át, gazdagítjuk a mozgáslehetőséget, a rendszeresen szervezett rövidebb – hosszabb sétákkal, kirándulásokkal.
- Fejlesztjük testi képességeiket: az ügyesség sokféle formáját, az erőt, melynél a fokozatosságra ügyelünk. Lelki képességek közül fontos az akaraterő, a tartós érzelem formálása. A játékosan végzett gyakorlás hozzájárul az állóképesség fejlesztéséhez. A cselekvés gyorsaságát a már készségszintre fejlődött mozgástevékenységben növelhetjük.

Prevenziós és korrekciós testi nevelési feladatok ellátása

A csoportban dolgozó felnőtteknek naprakész tájékozottsággal kell rendelkeznie a gyermek mindenkori egészségi állapotáról, érzékenységről, mivel ez meghatározza a bánásmódunkat. Fontos megismerni az óvodai közösségbe kerülést nem kizáró betegségeket, és elsajátítanunk az alapvető tennivalókat, az egészségi állapot egyensúlyban tartásához (allergia, asztma, étel-érzékenység, mozgásszervi rendellenesség, stb.). Ez egy bizalomra épülő őszinte szülő – óvónő kapcsolatban érhető el.

A baleset-megelőzés fontos része az óvodák munkájának. Nem elég az egészséget megvédeni, edzettségüket fokozni, a váratlan balesetek megelőzésével a sérüléseket, az életet is védeni kell. Ezért kötelező az állandó felnőtt felügyelet az épületen belül és kívül egyaránt. Folyamatosan figyelemmel kísérik és korrigálják az eszközök, berendezések állapotát. Tiltás helyett – eredményesebb a személyes példaadással, a megfelelő viselkedéssel az eszközhasználat helyes módjának megtanításával megelőzni a baleseteket.

A folyamatossággal, a napirend tágabb, rugalmasabb kezelésével küszöböljük ki a várakozást, a túlsúfoltságot, mely veszélyforrás lehet.

Fontos, hogy az óvodai és az otthoni balesetmegelőző nevelést összehangoljuk.

Az egészségvédő jó szokások gyakoroltatásával lehet megelőzni, enyhíteni a szezonális megbetegedéseket.

Fertőzőes időszakban ügyelni kell:

- a szellőztetésre,
- a szabad levegőn való tartózkodásra,
- a játékok fertőtlenítésére,
- a helyiségek fokozott takarítására,
- az alapos kézmosásra,
- a helyes orrfújásra,
- a használt zsebkendő tárolására,
- a párologtatásra.

A napközben megbetegedett gyermeket elkülönítjük és értesítjük szüleit. A magas lázat lázcsillapító adással csillapítjuk, gondoskodunk a folyadékpótlásról.

Az egészséges gyermekek érdekében csak orvosi igazolással fogadjuk vissza a betegségből felgyógyult gyermekeket. A betegségek, kisebb rendellenességek megelőzése megfelelő védekezéssel és korrekcióval valósul meg óvodáinkban. Intézményeinkben rendszeres védőnői szűrést végeznek. Az eredménytől függően, szakorvosi vizsgálatra küldik a gyermekeket. Segítjük, és részt veszünk a korrekcióhoz szükséges gyógyászati segédeszközök (szemüveg,

hallókészülék, lúdtalpbetét) rendeltetésszerű használatának elsajátításában, valamint a társakkal való elfogadtatásban.

A fogorvosi szűréshez biztosítjuk a kíséretet, mely egyeztetés után a fogorvosi rendelőben történik.

A gyermekek egészségvédelméhez szorosan hozzátartozik, így fontos feladatunk a lelki egészség fenntartása.

A külső stressz okokat felismerve, megfelelő nevelési eljárásokkal próbáljuk kiküszöbölni, visszafordítani azokat. Az érzékenyebb, labilis, fáradékony gyermekeknél fokozottan figyelünk a megfelelő terhelésre, mivel ők nagyobb mértékben igénylik az óvónők, dajkák lelki támogatását, testi közelségét, szeretetét.

A zenére végzett mozgásimprovizálással, szabad önkifejezéssel a harmonikus testi-lelki fejlődésüket biztosítjuk, szolgálva ezzel az idegrendszeri pszichés zavarok prevencióját és korrekcióját.

Erősíteniünk kell a gyermekek biztonság érzetét, biztosítani számukra a szabad önkifejezést, segíteni a harmonikus gyermek – gyermek kapcsolatok kialakulását. A gyermek edzésével, kondicionálásával tesszük alkalmassá őket a környezeti hatások, az időjárás változásainak és a fizikai terhelés hatásainak elviselésére.

Elsődlegesnek tartjuk az edzett állapot eléréséhez a víz, a levegő, a napfény jótékony hatását. Az őselemekkel való minél teljesebb ismerkedés kapcsán, a levegő, a víz, a tűz, a föld e négy őselemet beépítjük a tapasztalás eredményeképpen a gyermek fogalomtárába.

Biztosítjuk óvodásaink számára, hogy évszakonként és az időjárásnak megfelelő célszerű öltözetben minél több időt töltsenek a szabad levegőn.

A rendszeres levegőzés: edzettséget, jó étvágyat, nyugodt alvást eredményez. A rendszeresség mellett fő szempontunk a fokozatosság, hiszen a gyermekek időjárással szembeni edzettséget csak így lehet kialakítani – védeni kell őket az erős hideghatásoktól – illetve a káros napsugárzástól.

A tanévben szakember közreműködésével folyik a város 5 – 6 – 7 éveseinek úszásoktatása, a fedett uszodában.

A száraz téli időjárás kedvező klímahatását kihasználva a jellegzetes téli játékokkal az edző hatás mellett ügyességre, bátorságra is neveljük a gyermekeket. A lehetőségeknél figyelembe vesszük az egyének az aktuális, szervezeti, fizikai állapotát, teherbíró képességét. A kondicionáló edző tevékenységeinkkel megkedveltetjük a testmozgást, a szabadidő hasznos eltöltésére nevelünk és az egészséges életmódot, alapozó szokásokat alakítjuk.

A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet kialakítása

Balesetvédelmi oktatás év elején illetve folyamatosan történik, melyről a csoportnaplóban feljegyzés készül.

Óvodáink gyermekei egészséges környezetben töltik napjaikat. A gyermekek testi komfortérzetének kielégítéséhez szükséges alapvető feltételek megteremtését nagyon fontosnak tartjuk. A többfunkciós csoportszobákat alkalmassá tesszük a szabad játéokra, a változatos tevékenységre.

Megfelelő szervezéssel kerüljük el a zsúfoltságot, ezzel biztosítva a zavartalan tevékenykedést. A csoportszobák színharmóniája, levegője, tisztasága, a megfelelő számú eszköz biztosítja a gyermekek komfortérzetének kialakulását. A nyitott polcokon, elérhető magasságban található tárgyakat, így könnyen, önállóan választhatják meg a nekik kedvező tevékenységet. A berendezések egy része alakítható, átcsoportosítható a különböző cselekvések igényének megfelelően.

Az öltözőkben biztosítjuk minden gyermeknek a jellel ellátott szekrényét, folyamatossággal kerüljük el a zsúfoltságot. A mosdókban a tisztálkodás személyes kellékeit elkülönítve tartjuk.

WC használatkor az intimitást biztosítjuk. Itt kap hangsúlyt a nemek közötti különbség és elkülönülés igénye is.

Az óvodákban az udvar felosztása szilárd és természetes talajú. Minden csoportnak rendelkezésre áll egy állandó udvarrész, de eszközhasználat és nevelési szempontból az átjárhatóságot lehetővé tesszük a gyermekek számára. A parkosítással – többféle növény telepítésével – természet közeli élőhely létrehozása és az egészség megőrzése a célunk. Érték számunkra, hogy a növények enyhítik a környezet – por, zaj, erős napfény, - ártalmait, kellemes környezetet biztosítanak.

Az óvónő a folyamatban

Megjelenésünkkel, segítségnyújtásunkkal példát adunk a gyermekeknek. A tevékenységekhez igazodó csendes, nyugodt hangnemiünkkel a bizalmas kapcsolat elérése mellett gazdagítjuk szókincsüket a testük, testrészek, eszközök, tevékenységek nevével.

Figyelemmel kísérjük a gyermekek egyéni adottságait, egészségi állapotát. Minden gyermeket önállóságának legmagasabb fokára juttatunk el. Kiemelten fejlesztjük a szociálisan hátrányos helyzetű, a különleges gondozást igénylő gyerekek kultúrhygiénés szokásait.

Együttműködünk a szülőkkel, az egészségügyi szakemberekkel. Elsődleges feladat a megelőzés. A gondozottság biztosításához, a korrekcióhoz, inger gazdag, balesetmentes életteret biztosítunk az óvoda egész területén, ahol a mozgásformák változatos gyakorlására van lehetőség minden gyermeknek.

Az egész nap folyamán szeretetteljes, családi légkört biztosítunk, ahol minden kisgyerek biztonságban érzi magát.

Az egészségre nevelés várható eredménye óvodáskor végén

A gyermekek olyan szokás – szabályrendet sajátítanak el, mellyel kialakulnak náluk az egészséges életmódbeli jártasságok, készségek. Igényükké válik a testük, ruházatuk, környezetük tisztasága, rendezettsége.

Meg tanulnak önállóan tisztálkodni, öltözködni, cipőt kötni.

Helyesen alkalmazzák az eszközöket, betartják a higiénikus és kultúrált étkezés szokásait. Szívesen mozognak a friss levegőn, testileg edzettek, megfelelően teherbíróak, jó állóképességűek.

Jól működő életfunkciókkal rendelkeznek, mely alapja az egészséges gyermek, derűs, vidám, aktív, érdeklődő viselkedésének.

Felismerik a balesetveszélyes helyzeteket, saját és mások épségére vigyázva használják az eszközöket.

4.2. Érzelmi, erkölcsi, és az értékorientált közösségi nevelés

- Az óvoda-család, a felnőtt-felnőtt, a felnőtt-gyermek, a gyermek-gyermek közötti kapcsolatok létrejöttének segítése, a szocializáció humánus légkörének fenntartása.
- A pozitív érzelmi attitűdök, állandó értékrend megnyilvánulások kialakítása.
- A normál óvodai csoportokban nevelhető kiemelt figyelmet igénylő, és nemzetiséghez tartozó gyerekek személyiségfejlesztése, és az elfogadásukra való alkalmassá tételük a kölcsönösség figyelembe vételével.
- Az egyenlő esélykiegyenlítése és a hátrányok csökkentése érdekében a kiemelt figyelmet igénylő gyerekek megsegítése.
- A kapcsolatok kölcsönösen kezdeményező, bizalomra épülő feltételrendszerének megteremtése. Mindez különös tekintettel irányul a család és az óvodai nevelés előí-

téletektől mentes összhangjának, nevelőpartneri viszonyának mélyítésére, folyamatos fenntartására, fejlesztésére a „nyitott óvoda” megteremtésére.

Cél:

A családok vallási, világnézeti meggyőződésének, értékrendjének, erkölcsi, szellemi értékeinek tiszteletbetartása.

Az érzelmi biztonság megteremtése. Az együttéléshez szükséges jártasságok, készségek elsajátítása, a szociális és életviteli kompetencia megalapozása. A gyermeki személyiség kibontakoztatása, a hétköznapi életben való eligazodás képessége – önkifejező, önérvényesítő törekvés.

Egészséges embert nevelni, csakis stabil érzelmi légkörben, szeretetteljes, szocializációs folyamatban lehetséges. Az érzelmi, erkölcsi nevelés egy keret, mely átfogja és meghatározza az egész óvodai életet. Az óvodában a gyermekek érzelmekre épülő kapcsolatrendszeren keresztül tanulják meg és gyakorolják az együttélés elemi szabályait, szokásait. Ezáltal készítjük fel őket a társadalmi elvárásoknak megfelelő kooperációkra, kommunikációra.

Ezért: olyan óvodai gyakorlat folytatása, mely erőszaktól mentes, gyermektisztelő, családokat partnerként kezelő. Ezekon keresztül képes az egyén fejlődéséhez szükséges életforma, élettér megteremtésére.

A gyermek kiteljesedéséhez fontos a biztonságot nyújtó, a szabad gondolat kifejezése, melyben a gyermek személyiségének egyedisége teljessé válhat. Ebből következően tagadjuk a bármilyen jellegű erőszakot, kényszert (lelki, testi). Ezért a meggyőződéshez társuló elfogadás, a gyermek fejlettségének megfelelő viselkedés elfogadása.

Feladat

Igény esetén biztosítjuk a helyiséget az egyház, jogi személy által szervezett hit és erkölcsoktatásának.

A szocializálás, – az óvodai élet egészét átszövi – az egyéni célok és a csoportérdekek harmóniába kerülnek, s egy kiegyensúlyozott állapot jön létre. Az óvodában otthonosság, derűs, családi légkör, szeretet, érzelmi biztonság veszi körül a gyermeket, mely belőle is pozitív érzelmeket vált ki.

- Értjük el, hogy az együttélés során saját vágyaikat a közösség keretein belül önmaguk és mások megelégedettségére érvényesítsék.
- Közös tevékenységekkel, élményekkel, hagyományokkal teremtjük meg az együttélés kapcsolatrendszerét. A kompetencia alapú Óvodai Programcsomag kiegészítő anyagából alkalmazzuk a drámajátékokat, a játékaajánlót, a zenevarázst, a bábjátékot és a hagyományt.
- Mintakövetéssel, az egyéni és csoportos cselekvésekkel, élethelyzetekkel, jeles események – saját énjé általi megélésével – tapasztalatokhoz és ez által új ismeretekhez, juttatjuk, miközben fejlődnek az értelmi és pszichikus funkciói.
- Az óvodába lépés pillanatától fontosak és meghatározók a gyermekekről szerzett információk, az örökletes tulajdonságaik, a környezet, a család hatására kialakult egyedi személyiségjegyek megismerése.
- Lényeges a fogadó szituáció, amelyben érezhetik a szülők az óvónők részéről a nyitottságot, a befogadó készséget.
- Fontos, hogy az új szocializációs térbe biztonságot jelentő családtag segítse a gyermek első lépéseit. Óvodáinkban az „anyás befogadást” alkalmazzuk. Időt biztosítunk a gyermeknek, hogy a családtól való elszakadása, a beilleszkedése a neki legmegfelelőbb ütemben történjen.

- A leválást segítjük a csoport színes életével, az érdekes, sokszínű tevékenységekkel. A gyermek elhozhatja az otthon melegét jelentő, a szülő távollétét enyhítő játékát, kedves tárgyát.
- A szocializálás folyamatában nélkülözhetetlen segítőtárs a dajka. A gyermekek számára először a csoportban dolgozó felnőttek jelentik a biztos pontot, ők azok, akikhez fordulhat, akik megértik, elfogadják, segítik, visszajeleznek neki. A stabil szokásokkal segítjük elő a pozitív kapcsolatok épülését, a gyermek – felnőtt, gyermek – gyermek között.
- Nap-nap után éljük át a kooperációra való képességet, az egymáshoz való alkalmazkodást, a kihívást, vágyaik késleltetését, mert így sajátítják el, a tetteikért vállalt felelősséget, az egymás érzelmeire való odafigyelést, vitás helyzetek, konfliktusok kezelését.
- A gyermek fokozatosan társai felé fordulva keresse helyét a közösségben, próbálkozzon az egészséges mértékű önérvényesítéssel. Adjunk alkalmat nekik az összehasonlításra, önmaguk megmértetésére, mert így alakul ki a reális önértékelésük, „én-képük”.
- A társas kölcsönhatásokon keresztül sajátítsák el a szociális viselkedést, az udvariassági formákat.
- Az értelmes fegyvellemmel tegyük lehetővé a kívánságok teljesítését, a választás lehetőségét, a megerősítést. Megértő, támogató viselkedésünkkel a gyermekek viszonyulása, akarata terelhetővé válik.
- Fejlesztő értékelésünkkel megalapozzuk a gyermekek reális „én-képének” alakulását.
- A „kényes” helyzetek feloldásának, az eltérésnek jól bevált eszköze a humor.
- Példánkon keresztül tanulja meg a gyermek a toleranciát, a másság elfogadását, az alkalmazkodást a nemzetiségi, valamint az eltérő képességű és tulajdonságú társaikhoz.
- A szocializáció az óvónő és a gyermek kommunikációs kapcsolatában érlelődik. A verbális és az azt kísérő erősítő metakommunikációs jelzésekkel segítjük a gyermeket az őszinte érzelmek kifejezésében, személyes példával tanítjuk azok „leadására és vételére”, mert ezek segítik a beilleszkedésüket, domináns szerepük van az „én-kép” formálásában.
- Az egyéni öröme mellett különösen fontosak a közösen átélt élmények, az együttjátszás öröme, az együttlét, a közös alkotás, az ünnepek, melyek maradandó hatást gyakorolnak a gyermekekre.
- Az óvodai ünnepekkel, jeles napokkal kilépünk a hétköznapi ritmusából, szebbé varázsoljuk velük az óvodai életet. Az ünnepekre hangoló tevékenységekkel pozitív hatást fejtünk ki a gyermek szociális viselkedésére.
- Érzelempozitív hangulati elem a díszítés, ünnepi öltözék, mely az együvé tartozást külsőségekben is erősíti. Az ünnepi hangulatot fokozzuk a meglepetésekkel (műsor, ajándék, ünnepi ebéd, vendégvárás).
- Átgondolt tervezéssel, izgalmas készülődéssel biztosítjuk a várakozás örömét, a kellemes, közösen megélt érzelmek felszínre kerülését.
- A magyarság és szűkebb pátriánk néphagyományainak megőrzése fontos feladatunk. Ezáltal segítjük a gyermek erkölcsi értékítéletének alakulását, erősítjük az érzelmi kötődést. Komplex fejlesztő hatásukat kihasználva, olyan alkalmat teremtünk, ahol a gyermekek cselekvően vesznek részt.
- A jeles napok népszokásainak felelevenítésével lehetőséget adunk a különböző élet-helyzetek átélésére, ismerkedhetnek a viselkedés, és az illem különböző formáival.

- Óvodáinkban a népszokás őrző jeles napok eseményeivel a közösségi érzést formáljuk, az önállóságra nevelést és az egyének kibontakozását erősítjük.
- A gyermeki élet ünnepeit különösen fontosnak tartjuk, hogy ezek igazi élményt jelentsenek, jó hangulatban, vidáman teljenek el.
- Különböző benyomások érik ilyenkor a gyermeket: színesebb, díszesebb környezet, dalok, versek, mozgás komplexitása. A gyermekek kényszer nélkül, önkéntes részvétellel, kellemes közérzettel vegyenek részt a programokban: Mikulás, Karácsony, Farsang, Húsvét, Majális, Anyák napja, Gyermeknap, nagyok búcsúztatása, születésnap, névnap.
- A szülők bevonásával, segítségével gazdagítjuk e napokat, hogy a gyermekeknek a készülődés, a hitelesség – melyet a felnőttek példája ad – az ünnepnap mássága a kiteljesedését adja.
- Nemzeti ünnepünk:
  - március 15-e,
  - október 23-a.
  - Június 4.
- Óvodásaink több természetóvó jeles napot ismernek meg, melynek környezettudatos magatartás formálásában nagy jelentőséggel bírnak:
  - Állatok világnapja,
  - Víz világnapja,
  - Föld napja,
  - Madarak, fák napja.
  -

Az óvónő az érzelmi nevelés folyamatában

- Közösségformáló, szocializációs munkánkat az odafigyelés, a mások érzéseinek elfogadása, az értő figyelem hassa át – neveljük a gyermeket a különbözőségek elfogadására, tiszteletére.
- A gyermekekben kialakítjuk az együttműködés szabályait, a közösségi élet szokásait, a csoportban ápoljuk a hagyományokat.
- Megalapozzuk az illemtudást, a helyes viselkedéskultúrát.
- Az óvodai élet minden pillanatában fejlesztjük a gyermek erkölcsi tulajdonságait – együttérzés, önzetlenség, tolerancia, segítőkészség – a kudarc-tűrő képességüket, kitartást az akadályok leküzdését – konfliktuskezelés alapjait.
- A társkapcsolatok, viselkedés mintáit személyes példaadással – a felnőttek modellértékű egymásközi viselkedésével mutatjuk meg neveltjeinknek.
- A gyermekek egyéni fejlettségéhez igazodva, a cselekvés, a tett arányában értékeljük a helyzeteket. Elsődleges a pozitív értékelés, de a megfelelő hangnemben – nem a gyereket minősítő, hanem – a konkrét cselekedet értékelő véleménnyel segítjük a reális önértékelő képességeinek kialakulását.
- Erősítjük a magyarságtudatukat, a hazához, hazai tájhoz, kultúrához való kötődésüket. A jeles napok, nemzeti és hagyományos ünnepeinket a családok társintézmények bevonásával tesszük még emlékezetesebbé számukra.
- Az óvónő empátiájának, elfogadó, átkaroló nevelési gyakorlatával valósítható meg.
- Kommunikációnk, bánásmódunk modell értékű.

Az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés, várható eredménye óvodáskor végére

- Döntéseiben, választásaiban, a helyzetmegoldásokban való tájékozódása során megtanulja irányítani saját érzelmeit.
- A gyermek jól érzi magát a közösségben, szoros baráti kapcsolatai vannak.
- Megtanulta és alkalmazza az együttélés szabályait, szokásait, képes a szükségleteit késleltetni.
- Őszinte, jó kapcsolata van a felnőttekkel, bízik azok segítségadásában, megértő viszonyulásában.
- Aktívan, örömmel részt vesz az óvodai ünnepek, jeles napok tevékenységeiben.
- Elsajátítja az „adni-kapni jó” érzését.
- Segíti a kisebbeket, gyengébbeket, tolerálja a másságot.
- A konfliktusok, vitás helyzetekben önállóan keresi a megoldást – önértékelése kialakul.
- Képes verbális és metakommunikációs jeleivel kapcsolatfelvételre – ápolásra.

4. 3. Az anyanyelvi, az értelmi nevelés megvalósítása

4. 3.1. Anyanyelvi nevelés

Anyanyelv: az óvodai nevelésünk szerves része, mely átszövi az óvodai élet minden mozzanatát, valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat.

Célunk

- Anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés, a kommunikáció különböző fokainak differenciált fejlesztése a nevelőtevékenység egészében.
- Az anyanyelvben folytatott kommunikáció kompetenciájának megalapozása.
- A választékosan beszélő környezet hatására a beszédkedv felkeltése, fenntartása, a magyar nyelv és a beszéd tanítása, nyelvi képességek fejlődése.
- Verbális együttműködés társakkal, felnőttekkel kommunikáció fejlődése.
- A gyermek érzelmi-értelmi, akaratí, etikai fejlesztése, irodalmi ízlés formálása. Válganak irodalmi élmények aktív örömteli, befogadjává, reprodukálójává.

Feladat

A gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzés beszélő környezettel.

Óvodai életünk egészét hassa át a kommunikációs helyzetek megélése, fejlesztése, bizalomra épülő beszédes légköre. A szövegértés, szövegalkotás kompetenciájának megalapozása. Választékos, ismétlődő kommunikációs helyzetek, irodalmi élmények átélésével, sokoldalú feldolgozásával, a gyerekek ismereteinek, szókincsének, kifejezőkészségének, értékrendjének fejlesztése, gyermeki kérdések támogatásának kiemelése. Különböző tevékenységekben és élethelyzetekben való gyakorlás.

Lényegkiemelő képesség fejlesztése az irodalmi alkotások cselekmény részleteinek, jellemzőinek felismerésével, a szövegértés képzelőerő, emlékezet fejlesztése.

Együttműködés a logopédussal és a családdal a megelőzés és a korrekció területén.

Az óvónő feladata:

- Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása, ösztönzése.
- A szólások kapcsán a békesség, önuralom fejlesztése, a feltétel nélküli szeretet megéreztetése, a másikért való kiállás kifejezésének gyakoroltatása.
- A játékot, a tevékenységeket kísérő kommunikációs helyzetek lehetőségét kihasználja a differenciált fejlesztésre.
- A nyelvi játékok során juttassa sikerélményhez a gyerekeket.
- A tudatos fejlesztés céljából beszélgetést, párbeszédet kezdeményez egy-egy gyermekkel, csoporttal.
- Aktivizálja a gyerekeket, beszéltesen, hagyja beszélni, alakítsa a gyerekek beszéd-fegyelmét, önuralmát.
- Ismerje meg a gyerekek beszédértési, beszédtechnikai szintjét, működjön együtt a szülővel.

Az óvónő feladata az értelmi nevelés folyamatában

- Minden tanulási tevékenység alapja az óvónő által megteremtett meleg, elfogadó és szeretetteljes légkör.
- Óvodai nevelésünk tartalmát a gyermekek érdeklődési vágyra, érzelmeire alapozva tervezzük.
- Lehetőséget adunk olyan helyzetekre, ahol együttműködve, egymástól tanulva meg tapasztalhatnak, megismerhetnek, vizsgálhatnak dolgokat, megbeszélhetnek különböző jelenségeket, törvényszerűségeket fedezhetnek fel.
- A motivációs helyzetek átgondolásával, a pozitív megerősítés hatásával olyan elemi ismereteket közvetítünk, amelyek elősegítik az egész személyiség harmonikus fejlődését.
- Kiemelt szerepet tulajdonítunk a játéknak, a játékosságnak, melynek során feltárjuk, felfedeztetjük a természeti és társadalmi környezet jelenségeiben rejlő erkölcsi, esztétikai és értelmi tartalmakat.
- A tevékenységeken keresztül, a tevékenységek által biztosítjuk, hogy feladattudatuk kialakuljon, a feladatok elvégzése egyre eredményesebben megnyilvánuljon, kitartásuk, munkatempójuk, önállóságuk fejlődjön – fejlesztő értékeléssel újabb lendületet adva a tovább lépéshez.
- Számon tartjuk azokat a gyerekeket, akiknél nem tapasztalható a belső szükségletből fakadó érdeklődés, nem fejtenek ki alkotó tevékenységet, nem kezdeményezők a társas, közösségi kapcsolatokban. A családdal együttműködve, a szakszolgálatok segítségét igénybe véve indítjuk el őket a fejlődés útján, esélyegyenlőségüket támogatjuk.
- Nyugodt, természetes helyzeteket teremtve, élményekhez kapcsolódva teret adunk a gyermekek közlési vágyának, szövegalkotásának miközben a nyelvi eszközök – a gondolatot kifejező mondat, dialógus, érzelmeket tükröző hangsúly, a ritmus jelentőségét is megéreztetjük.

Fejlődés eredménye

A gyermekek tapasztalva, cselekedtetve, komplex módon megismerik az őket, körülvevő világot.

Képességeinek megfelelő feladatokat önállóan és sikeresen oldanak meg.

Meg tanulnak kitartóan dolgozni, a nehézségek újra próbálkozásra ösztönzik, képesek az eredményes munkára. Kialakul a szükséges önfegyelmük, betartják a tevékenységekhez kapcsolódó szabály- és szokásrendszert.

A közös tevékenységek, cselekvések, beszélgetések során hatékonyan, folyamatosan alkalmazza kifejező – és problémamegoldó készségét.

Értelmi képességeik alapján alkalmasak a következő életszakasz megkezdésére. Figyelmük, koncentráció készségük fejlett, gondolkodásuk fogalmi szintre tevődik. Beszédüket a személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes meta-kommunikációval kísérik.

5. Az óvodai élet, tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai

5. 1. Játék

Célok:

- Kreativitást fejlesztő, erősítő, élményt adó tevékenységen, a játék derűjén, vidámságán, a pozitív érzelmektől kísérve fejlődjön a gyermek személyisége.
- A gyermekek elemi pszichikus szükséglete, a szabad játék minél optimálisabb szintű kielégítése a megfelelő feltételek biztosításával, játéktámogató magatartással, reflektív attitűddel, a szülők szemléletformálásával.
- Programunk a játékot kitüntetett figyelemmel az óvodás gyermek legjellemzőbb alaptevékenységének, leginkább fejlesztő, nevelési eszközének és módszerének tekint. A játék, a játékos tevékenység határozza meg az egész napot, általa új ismeretekhez, tapasztalatokhoz juthat. Benne kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja és gyakorolhatja a gyermek tapasztalatait és élményeit feldolgozását. A játék során alakulnak azok az alap kompetenciák, melyek felkészítik őt a későbbi életszakaszok sikeres megéléséhez. A jó játékra jellemző az izgatottság és az öröm érzése, kísérője a jó hangulat és a könnyedség.

A játék fogalma

A játék semmi mással nem helyettesíthető, magáért a tevékenység örömeért végzett, választott cselekvési forma. A gyermeki játék olyan komplex tevékenység, mely a kisgyermek elemi pszichikus szükséglete. A fejlődés és fejlesztés leghatékonyabb eszköze.

Jellemzői:

- legfontosabb – alap – fő – és fejlesztő tevékenység, nevelési eszköz,
- a folyamatos napirend a játék időkerete,
- minden külső kényszertől mentes – szabad játék túlsúlyának kell érvényesülni
- élményforrás és lehetőséget ad a tapasztalatok, élmények feldolgozására,
- a képzelet szabadon szárnyalhat benne (valóságyszerű, de nem valós világ) a játék, kísérletezési szintér – kreativitást fejlesztő, élményt adó tevékenység,
- segíti az én-tudat, az önismeret fejlődése mellett a társas kapcsolatok fejlődését – jó kapcsolatteremtési alkalom – magatartást alakító modellek követését, a példaképek választását,

- tanulási lehetőséget biztosít, melyben nem az eredmény a fontos, hanem maga a tevékenység öröme, a tapasztalatszerzés. Kialakul a helyes, biztonságos eszközhasználat,
- biztosítja a gyermek megismerését, fejlődésének nyomon követését.

Feladat:

- tudatos jelenlétünkkel, az indirekt irányítás felelősségével vegyünk részt a játék folyamatában,
- a játék, játékos tevékenység minden nap visszatérő módon, az óvodai élet egészét át- szője,
- a gyermek saját ütemében, egyéni képességéhez mérten játszhasson, „dolgozhas- son”, a tevékenység választás váljék jellemzővé – önérvényesítés, önbizalom formá- lásával,
- a jókedvű, lendületes együtt tevékenykedés és a nyugodt, magányos elmélyülés is biztosított legyen. Alakítja az egymáshoz való alkalmazkodás képességét, az együttműködést, a kreativitást és a szabálytudatot.
- a játék által biztosított sokféle tapasztalat szerzés tevékenységrendszere és tárgyi környezete hatására a gyermekben kialakítani az önállóságra, eredményre törekvés, az önkifejezés igényét, a változásokhoz való alkalmazkodás képességét,
- véleménynyilvánítás, döntőképesség erősítése,
- szimbolikus, szerepjátékhoz megfelelő feltételek biztosítása.

A játék feltételei

- Optimális feltételekkel, segítő, támogató, elfogadó attitűddel, bizalommal a megfele- lő csoport légkör biztosítása.
- differenciált módszerekkel, multikulturális – interkulturális szemlélettel a gyermek támogatása, serkentése, ösztönzése.
- megfelelő játszóhelyek biztosítása az adottságok figyelembe vételével terek válto- zathatósága, alakíthatósága, a különböző jellegű játékok kibontakozása érdekében könnyű és biztonságos mozgás lehetőségét szolgáló térfelosztás.

A gyermek játékanak meghatározó tényezője az óvónő személye

- tudatos jelenléte, játékszerete, mintaadása, pedagógiai, pszichológiai, módszertani tudása, értő hallgatása,
- a gyermekek ismerete,
- a nyugodt, motiváló, természetes légkör – szokás és normarendszer megalapozása,
- a valós élet nyújtotta minden lehetőség, élményforrás megragadása, feltételteremtő tevékenysége.

Játék eszközök biztosítása

Készen vett játékeszközök mellett, a közösen készített eszközök, a különböző családi kultú- rákra emlékeztető tárgyak, az egyén élményekhez kapcsolódó eszközök, megerősíti a gyer- meki önkifejezés, kreativitás, alkotókedv, közös tervezés, együtt működés, multikultúra, inte- rakciós kultúra kibontakozását, átélését, örömét.

Játékfajták

A különböző játékfajták a gyermekek játékában keverednek, egymást kiegészítik, olyan képességeket alakítanak melyek az alap kompetenciákhoz szükségesek.

A játék felosztása tevékenység szerint (az életkorra jellemző gondolkodáshoz kapcsolódva)

Gyakorló játék	Szimbolikus játék A szerepjátékot megelőző játékforma	Dramatizálás, bábozás, szerepjáték	Barkácsoló, építő, és konstruáló játék	Szabály játék
Manipulációból, örömteli mozgásokból álló tevékenység	Saját cselekvés, viselkedés – úgy utánozza, hogy mással végezteti vagy másoknál megfigyelt cselekvést utánoz	A gyermek a valóságot vágyaihoz és érdeklődéséhez asszimilálja. Lényeges sajátossága az utánzás, a „kettős tudatállapot”	Alkotásöröm, a „valamiből – valamit „létrehozás képessége. Átmenet a játékból a munka felé.	Lényege: a szabályok betartása, mely figyelmet erőfeszítést igényel.

Gyakorlójáték

A gyermek saját testével, hangjával, mozgásutánzással, képességeivel, az őt körülvevő világ tárgyival, anyagaival ismerkedik. Közben fejlődik a szem – kéz koordinációja, tájékozódó képessége, dominanciája. 3 – 4 éves korban jellemző a későbbiekben beépül a szerepjátékba.

A játék tartalmának fejlődése

- húzható, tologatható, rakosgatható anyagok, játékok megismerése, használatának tanulása,
- verbális gyakorlójátékok segítése, támogatása,
- egy- egy bonyolultabb összeszerelés, összeállítás mozdulatainak begyakorlása, különösen a részképességbeli lemaradást mutató gyerekeknél,
- mozdulatok, mozdulatsorok ismétlésével a saját testének megismerése, a saját maga és a környezet viszonyának megtapasztalása.

Szimbolikus és szerepjáték – színlelő -, szerep -, fantázia játék, bábozás, dramatizálás, alkotó játék

- a gyermekjáték közben tanulja a társas viselkedés szabályait, fejlődik értékítélő képessége, képzelőereje, gazdag és változatos érzelmeket él át,
- 3 – 4 éves korban pár gyermek rövid idejű, alkalmi együttjátszása jellemző, igénylik az óvónő empátiás jelenlétét,
- 4 – 5 éves korban huzamosabb ideig tartó, élményeket is megjelenítő, témájában tartalmasabb a játék. Az óvónő közvetett irányítással segíti a gyermeki önállóság kibontakozását, hisz a gyerekek próbálják már önállóan megszervezni, megvalósítani elképzeléseiket,
- 6 – 7 éves korban egy témát több napon keresztül is játszanak, önállóan szervezkednek, elfogadják a rájuk osztott szerepeket. A szükséges eszközeiket képesek maguk elkészíteni.

A játék tartalmának fejlődése

- Egy – egy erős érzelmeket átélt, megismert szerephez kapcsolódó cselekvés, művelet utánzása, (akár egyedül).
- A szerephez kapcsolódó magatartás megformálása, az eszközök és kellékek egyre bővülő felhasználásával (társsal), a szerephez igazodó verbális megnyilvánulással.
- Játékszituációhoz kapcsolódó szabályok elfogadása és betartása.
- „Negatív” szerepek megformálásának lehetősége.
- A kitalált és a környezet jelenségeinek, eseményeinek beépítése a csoportos játékba.

Konstruáló, építő játék

Az elemek összeillesztése kézügyességet igényel, gazdag variálhatósága kielégíti a gyermeki fantáziát. Fejlődik a gyermek kreativitása, megfigyelő képessége, az egész – rész viszonyának észlelése, téri tájékozódó képessége. A készített játékok a szerepjátékba is bekerülhetnek.

A játék tartalmának fejlődése

- 3 – 4 éves különböző nagyságú, anyagú, színű eszközök, játékok összerakosgatása, összeszerelése egyéni elképzelések szerint,
- 5 – 6 – 7 éves: különféle játékszerekből a témának, helyzetnek, szerepnek megfelelően „tárgyakat” készítenek, óvónői inspirálásra, önállóan.

Barkácsolás

A gyermekek bármilyen számukra fontos eszközt készítenek, amely funkciót tölthet be, vagy valaminek a hiányát pótolhatja. Közben az alkotás élményét éli át, különféle technikákkal ismerkedik, ismereteket szerez az anyagok tulajdonságairól, megmunkálhatóságukról. Általa fejlődik manipulációja, alaklátása, kombinatív készsége.

A játék tartalmának fejlődése

3 – 4 éves:

- ismerkedés a folyamatosan bővülő eszközökkel, használatukkal, a különböző technikákkal,
- az óvónő a gyerekek között apróbb javításokat végez,
- az óvónő a gyermekek bevonásával apróbb javításokat végez.

4 – 5 éves:

- játékok egyszerű, önálló javítása (ragasztás, összekötés),
- játék és ajándéktárgyak készítése,
- a gyermekek segítségével óvónő készít, javít eszközöket.

5- 6 – 7 éves:

- a játéktémákhoz szükséges eszközök elkészítése,
- a gyermekek önállóan készítenek bábokat, kiegészítőket, ajándéktárgyakat.

Bábozás, dramatizálás

- Az önkifejezés, önmegvalósítás leghatékonyabb eszköze. Alkalmas a gátolt, szorongó gyermek oldására, az agresszív gyermek áthangolására.
- Segíti a gyermek beszédfejlődését, kifejező képességét. Az érzelmi világ árnyaltságát is átérezheti általa, leginkább alapja a szövegalkotás szövegértésnek.
- Bábozás segíti a befogadást. Később a gyermekek az irodalmi élmények hatására is kedvet érzenek a szereplők megjelenítéséhez.

A játék tartalmának fejlődése

3 – 4 éves:

- ismerkedés a bábokkal, a különféle bábfajták „életre keltési” technikáival,
- egyszerű, fakanál, bot bábú, ujjbábok használata, bábú mozgása kelti fel az érdeklődést,
- hangutánzások gyakorlása.

5 - 6 – 7 éves:

- a kéz méretnek megfelelő bábok, paraván mögötti bábozás,
- önálló bábozások előbb egyedül vagy párban,
- a szerepek elosztása után mese, történet eljátszása.

Szabály játék

Bevezetését egyértelműen a gyermekek fejlettsége határozza meg. Kezdetben szükséges az óvodapedagógus jelenléte, később a fokozatos önállósodással képesek önmaguk ellenőrzésére és az elfogadott szabály társakkal való betartatása is. A szabályokhoz való igazodás közben fejlődik a gyermek sikerátélő és kudarcűrő magatartása, akarat tulajdonságai, verbális képességei, logikus gondolkodása.

A játék tartalmának fejlődése

- Mozgásos játékokban (fogócska, labdajáték) népi dalos játékokban a szabály megértése és betartása óvónői irányítással.
- Értelmi képességeket fejlesztő játékok (kártya, társas, dominó) szabályainak betartása óvónői irányítással.
- Verbális, mozgásos és manipulatív játéktevékenységek során önálló szabályra figyelem, mások figyelmeztetése.

3 – 4 éves:

- egyszerű szabály, egész csoport együtt játssza, mozgás kíséri általában.

5 – 6 – 7 éves:

- a győzelem eléréséhez a gyermek egyéni szerepét egyezteti a társakkal,
- közösen ügyelnek a szabályok betartására,
- bonyolultabb, nagyobb szellemi erőfeszítést igénylő játékok játsszásával az egészséges versengés kialakítása.

Az óvodapedagógus játékkal kapcsolatos feladatai

- A játék kiemelt kitüntetett jelentőségét, fejlesztő hatásait tudatosan alakítja.
- Elfogadja a játék önkéntességét és szabadságát, a gyermek önálló téma és szerepvállalásait.
- Tervező és szervezőmunkával megteremti a különböző életkornak és játékformának megfelelő feltételeket (hely, idő, légkör, eszközszükséglet, élményszerzési lehetőség).
- Pedagógiai törekvései innovatívak.
- Kutatja és megteremti azokat a lehetőségeket, a külvilág elemeinek sokoldalú megismerését, ahol a gyermekek ismereteket, élményeket szerezhetnek.
- A témaválasztást és feldolgozást segítő, motiváló anyagokat, eszközöket összegyűjti.

- A különböző játszó gyerekek – csoportok közötti kommunikációs, metakommunikációs készséget folyamatosan formálja.
- Konfliktusmegoldó képességet fejleszt, az egészséges versenyszellemet alakítja.
- Figyelemmel kíséri a játék témaköreinek bővítési, mélyítési lehetőségeit.
- A gyermekek különböző szintű fejlettségét alapul véve, egyéni képességekhez igazodóan megtervezi az egyes gyermek fejlesztésének lehetőségeit, a foglalkozások kezdeményezését és folyamatát.
- Felkészült a játékba integrált tanulás téma és tartalmi feldolgozására.
- A kompetencia alapú tanulás megalapozásához tudatosan felhasználja a drámajátékokat, fejlesztő játékokat, a korszerű ismereteket, közvetítő játéktémákat, valamint a hagyományokba kapaszkodó népi játékokat.
- Lehetőséget biztosít a természetes anyagokkal való játékra is (levelek, kavics, homok, stb.).
- Tudatosan irányítja a gyermeki motivációt a különböző tevékenységek, játékfajták iránt, a barkácsolásra, a bábozásra, dramatizálásra is buzdít.
- Ügyel az egyén és közösség együttélésén alapuló szabályok betartására.
- A játék önállóságát tiszteletben tartja, szükség esetén bekapcsolódik a játékba, együttjátszik a gyerekekkel. – indirekt irányítás
- Különbözőség elfogadása, tisztelete jellemzi magatartását a játékirányításában.

A játékon keresztül fejleszhető területek

Szerepjáték

Kerüli a nemi sztereotípiák erősítését, előítélet-mentes.

A gyermek személyiségét a legdinamikusabban fejleszti. Az együttműködés a szerepek megosztása, az összedolgozás, s mindezekon keresztül a játék fejlettsége nagyban meghatározza, hogy majd hogyan fog élni a gyermek a társai között, milyen szocializációs fokon viszonyul a további elvárásokhoz. A szociális, életviteli kompetencia csíráit hordozza magába. A szerepjátékban a valóság tükröződik. Minél pontosabb a valóság megfigyelése, minél gazdagabb az élményanyag, annál tökéletesebb a valóság tükröződése, a gondolkodás fejlődése.

A játékos szituációkban magas a bevésés hatékonysága. A tevékenységhez kapcsolódó bevésés és felidézés serkenti az emlékezés hatékonyságát.

A szereppel való azonosulás segíti az akadályok leküzdését, melynek érdekében a gyermek pontosságra törekszik. Az akarat fejlődésének hatására jelenik meg a szándékos emlékezés.

A játék közben csoportosítás, összehasonlítás, rendszerezés, következtetés, ismétlés hatékonyan befolyásolja az emlékezet fejlődését. A játékban és a játékon keresztül fejlődnek az egyes gondolkodási műveletek.

A játék ösztönzi a gyermek szellemi fejlődését és a fejlődéshez szükséges szokások kialakítását. Megtanulja a kitartást, a kitartó erőfeszítést, az újra és újra próbálkozást a saját képességeiben való hitet, melyek nélkül elképzelhetetlen a tanulás.

A bábozás az empátia óvodáskori fejlesztését jól segíti, melyben az érzelmet kifejező kommunikációs módok, megtanulásával tudatosodik, hogy a különféle érzelmi állapotok szavakkal is kifejezhetők. Így az anyanyelvi nevelés ideális területe is.

Ezen keresztül, olyan visszajelzésekhez jut, melyek a tanuláshoz, az új közösséghez való viszonyulását, viselkedésének szabályozását segítik elő. A játék fejlődésével párhuzamosan fejlődik a beszéd. A társ felé fordulás feltételezi és inspirálja a folyamatos, összefüggő beszéd megjelenését, a kommunikációt.

A konstrukciós játék

Velejárója a megfigyelés, a probléma megoldás, képzelet, emlékezés, a manualitás fejlesztése. A gyermek ezeken keresztül alkotó képzeletével már tervez, egyre jobban számol a valóság törvényeivel. Így a külső világ természetes rendjét, korlátokat képes elfogadni. Ezáltal vágyait a lehetőségekhez igazítja.

A barkácsolás

Konstrukciós játék egyik formája. Az alkotás önbizalmat ad, a problémák észrevételére, felismerésére és a megoldásukra serkent. Közben fejlődik a szándékos figyelem, megfigyelés. Óvodáskor végére már törekszik a gyermek alkotása befejezésére, a játék céljának elérésére. Önuralma, kitartása nő.

Szabály játék

A játék során nő az önfegyelme, akaratereje, figyelve, koncentráció képessége. Személyisége formálódik, erősíti a társas kapcsolatokat, a társakkal – csoporttal való együttműködést. Fontos az érzelmi nevelés területén – vesztes, győztes. Az élet kudarcainak elviselhetővé tételében fontos fejlesztő eszköz.

Az élmények, tapasztalatok feldolgozását a játékban az udvaron is biztosítjuk.

Az anyanyelvi nevelés szabálykövetéssel van jelen.

A játék tehát kitüntetett jelentőségű tájékozódó, ismeret-, tapasztalatszerző tevékenység, melybe szervesen épül be a tanulási folyamat.

Ez nem szűkül le az ismeretszerzésre, hisz az egész nap folyamán számtalan helyzet várja, hogy észrevegyék, felhasználják, tartalommal megtöltsék.

Az óvónő felelőssége annak észrevétele, hogy a gyermekek csak egyszer nőnek fel, és a kihasználatlan helyzetek soha nem térnek már vissza!

„Amilyen a gyermek játékában, olyan lesz később, ha felnőtt, a munkájában is.” (Makarenko)

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermek teljes személyisége fejlődik.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték, tudnak bizonyos témában több napon keresztül együttesen részt venni, együttműködésre képesek.
- Képesek szabályokat, normákat betartani, kitalálni, bonyolult építményeket létrehozni, újraalkotni.
- Dramatikus játékokkal, bábozással helyesen alkalmazzák a nyelvi eszközöket – hangszínt, hangsúlyt, hangerőt, szókapcsolatokat, a nonverbális jelzéseket – gesztust, mimikát.
- Társas viselkedésükben, játékuk során megjelennek az együttérzés, kibékülés, kivárási érzése, valamint olyan szabályok, amelyek a másokkal való érintkezés, együttműködés feltételei.
- Interakciójuk gazdag, kultúrált és érthető.

5.2. Verselés, mesélés

A mesélés, verselés, mondókázás a mindennaposságával, képi és konkrét formában feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat

Anyanyelvünk megismertetésének, megszerettetésének lehetőségei közül ebben a korban a legnagyobb lehetőség: a mese – vers átélésének mindennapos gyakorlata (ez ősi forrás!).

A napi tevékenységek közben adódó aktuális szituációkat minden esetben kihasználjuk a témához, alkalomhoz illő mondókák, versek, szójátékok, szólások felidézésével.

Az irodalom iránti érdeklődés felkeltését, változatos módszerekkel és eszközökkel való feldolgozását a nemes, főként az igényes gyermekirodalom közvetítésével végezzük.

A gyermek saját vers – és mese alkotása, annak mozgással és vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja

A gyermeki önkifejezés fejlesztés segítése, a saját vers és mesealkotás megalapozása változatos módszerek alkalmazásával.

Vers-mese anyaga

- mesék, történetek,
- hagyományokhoz kapcsolódó irodalmi anyag, népi klasszikus és kortárs irodalom
- versek, mondókák, rigmusok,
- közmondások, szólások, találós kérdések, csúfolók.
- nyelvi játékok.

A felhasznált irodalmi anyag összeállításának szempontjai

3 – 4 éves korban:

A mondóka, vers anyagot elsősorban a népi ölbeli játékok, hívogatók, ringatók, altatók, lovagoltatók, simogatók, ritmikus zenei hatású, rövid, állatokról, természetről szóló versek alkotják. Fokozatosan szoktatjuk a gyerekeket a mese figyelmes meghallgatására. A mesék közül egyszerű, érthető cselekményű láncmeséket, állatmeséket választunk. Rövid, ötletes jelennetekkel ismertetjük a gyerekeket a bábokkal, ezzel ösztönözve őket a bábbal történő hangutánzásra, mozgásra, mondókázáshoz, verseléshez.

4 – 5 éves korban:

Több versszakos, de egyszerű, humoros, vidám ismétlésekkel tagolt, ritmusélményt nyújtó versek közül válogatunk, melyek az évszakváltásról, a gyermek és felnőtt világról szólnak. A mesék többfázisos szerkezetű népi, állatmesék, műmesék. Ismert, kedvenc meséjük egyes részleteit tetszés szerint bábozzák, dramatizálják.

5 – 6 – 7 éves korban:

Előtérbe kerül a cselekményes népi, tréfás állat- és tündérmese, klasszikus műmese, folytatásos elbeszélgetések, meseregények. A kiolvasók, mulattatók, tréfás beugratók, csúfolós, mozgásos játékot kísérő kiszámolók, ugrók szerepelnek. Ismerkednek a magyarság történetét feldolgozó mondavilág elemeivel és a kortárs irodalmi művekkel egyaránt. A versek már több versszakos lírai érzelmi töltésűek. Már próbálkoznak a mesék befejezésével, új mesék kitárlásával. Dramatikus játékaik, bábozásuk már egyre önállóbb, ötletesebb általuk kezdeményezett is.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére:

- Érdeklődnek az irodalom, a mesék, a versek iránt, igénylik azokat.
- Szeresse, szívesen hallgassa, egyedül is mondjon mesét, verset. Megérzi a versek hangulatát, témáját, a költői képeket. Igényelje, várja a mesemondást, a verses, folytatásos mesék szálait össze tudja kötni.
- Mese, vers élményeiket szívesen eljátsszák, dramatizálják – szabadon szárnyaló képzeletük, fantáziájuk által.

- Tudjon 15 – 20 verset, mondókát. 10 – 15 mesét ismerjen olyan szinten, hogy a szereplőket és a főbb cselekményt el tudja mondani. Ebből „kedvenceit” 5 – 7 mesét, bábozni, dramatizálni is legyen képes.
- 4 – 5 mondatos történetet a saját szavaival képes visszamondani. Összefüggő, egész mondatokban képes beszélni a képekről.
- Szereti a könyveket, szívesen nézegeti azokat. Megtalálja benne kedvenc meséjét, óvja és vigyázza a könyveket.
- Képes verbális kapcsolatok kialakítására, szívesen, összefüggően beszél, beszélget. Aktívan használja a tapasztalatok során szerzett, megismert szavakat. Beszéde megfelel a magyar nyelv szabályainak. Nyelvi képességeik kialakulnak: érthető, kifejező beszédképesség, helyes, tiszta hangejtés, megfelelő mondatalkotás, társalgási kedv.
- Beszédfegyelmük kialakul.
- Kérdéseiket bátran, nyíltan megfogalmazzák.
- Ismerik és használják a verbális kommunikáció szabályait (hallgasd meg a másikat, ne vágj a szavába...). A társadalmi normáknak megfelelő elemi illemszabályokat használják: köszönés, megköszönés, megszólítás, bemutatkozás...

Az óvónő feladata

- Mindazon feltételek megteremtése, melyen keresztül az anyanyelv, az irodalom közvetítése, mese-vers nevelő hatása érvényesül.
- Olyan kommunikáció kialakítása és gyakorlása, amelyben az óvónő tudatosan hat a gyermek beszéd állapotának fejlődésére.
- Tudatos, igényes anyagkiválasztás, a fejlesztési tartalmak differenciált – egyénre szabott változatos feldolgozása, spontán lehetőségek kihasználása.
- Mindennapos mesélés feltételeinek megteremtése, megvalósítása – tevékeny részvétel biztosítása, belső vizuális kép fejlesztése.
- Szeretetteljes, empatikus légkör megteremtése, ahol a gyermek bátran kifejezheti önmagát, az érzelmi biztonság fokozása azáltal, hogy az „előadás” érintéssel is párosul, az érzelmek kifejezésének gyakoroltatása.
- Választékos, jól érthető, szemléletes beszéd használata.
- Nyelvi játék kezdeményezése.

5. 3. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

Zenei nevelésünk célja:

- A zene fejlessze a gyermekben meglévő zenei érzéket, adja meg a műveltség alapját, alakítsa ki a befogadására való képességét, érdeklődését, a közös éneklés igényét.
- Gyermekeink érezzék meg a zene által nyújtott örömet, éljék át ennek érzelmi, motíváló hatását, élményként jusson el hozzá az alkalmazott tevékenység.
- A hagyományok továbbélése, esztétikai értékük kapcsolatteremtő, önkifejező hatásuk lényeges szerepet töltenek be a gyermekek fejlődésében.

Óvodánkban alapfeltételnek tartjuk a jó zenei légkört, mely átszövi az egész napot, magába foglalja a vidám éneklést, a játék közbeni csendes dúdolgatást, a játékhoz kapcsolódó hangutánzásokat, a beszéd zenei hangzását, hangszínét. Legyen az éneklés örömforrás!

Feladata:

- Teret adni a gyermek élményvilágának kifejeződésére – improvizáció, zenemozgás, zenés festés.
- Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységek során a dallam, a ritmus, mozgás harmonikus összhangjának megteremtése, a közös énekléssel, játékkal.
- Mondókákkal, énekes játékokkal segíteni a zenei anyanyelv kialakulását, a mozgás-kultúra megalapozását, a gyermektánc és az abból alakuló néptánc szeretetét.
- Kreativitásra építve a fantáziavilágot, a figyelmet és a közös együttműködést fejleszteni.
- a zenehallgatási anyag kiválasztásánál figyelembe kell venni a gyermekek hovatartozását is

Az óvodapedagógus feladatai:

- a gyermek zenei élményhez juttatása közös zenélés, éneklés, zenehallgatás által,
- az éneklés, zenélés tevékenységének megszerettetése,
- a zenei képességek, készségek, a harmonikus szép mozgás kialakítása,
- a népi hagyományok, műzenei és más népek dalainak, zenéjének megismerése,
- ünnepekhez kapcsolódó szokások, dalok, zenék megismertetése, a hagyományok, szokások ápolása,
- a játék és a játékosság megvalósítása,
- az élő zenét sokféle helyzethez, hangulathoz, személyes példamutatással, különböző zenei előadásmódokkal alkalmazzuk,
- zenei elemek fokozatos és szisztematikus kombinálása, kreatív használata,
- improvizatív készségek kiaknázása bármilyen hangot adó anyaggal, hangszerekkel.

A fejlesztés tartalma

		3 – 4 évesek	4 – 5 évesek	5 – 6 – 7 évesek
	Hangterjedelem	3 – 5 hang	3 – 6 hang	3 – 6 hang
	Abszolút magasságban	d - h	c – c'	c - d
	Normál tempó	66 - 80	80 - 92	92 – 108
Éneklési készség		Óvónői segítséggel, egyszerre csoportosan, kb. azonos magasságban	Óvónői indítással, önállóan, gyermek segítséggel, tisztán, együtt, jó szövegkiejtéssel	Csoportosan és egyénileg, önálló indítással, tisztán, helyes kezdőmagasságban és tempóban
	Dalanyag	6-8 mondóka, 10-15 énekes játék	4-5 új mondóka, 12-15 gyermekdal	4-7 új mondóka, 15-18 énekes játék, 3-4 műdal
	Magas – mély reláció	Oktáv távolságot térben mutatják, kezdőhang magasságának váltását átveszik	Oktáv és kvint távolságot térben mutatják, a kezdőhang váltását átveszik, az egyszerű dallamot térben mutatják	Térben mutatják az ismert dallamok dallamvonalát
	Halk és hangos különbsége	Felismerése beszéden éneken,	Felismerik a különbséget, éne-	Halk és hangos, gyors és lassú fo-

		zörejen	kelnek, beszélnek, tapsolnak halkan, hangosan	galom párok megismerése, együtt gyakorlása
	Dallamfelismerés, zenei emlékezet fejlesztése		Jól ismert dalokat szöveg nélkül felismerik dúdolásról vagy hangszerről	Dallamfelismerés kezdő vagy belső motívumról
Hallásfejlesztés	Dallambújtatás, belső hallás fejlesztése		Motívumokat váltva (belső hallással) halkán, hangosan	Dallambújtatás rövidebb és hosszabb egységekkel, belső éneklésnél is folyamatos tempóban
	Motívumvisszhang	Egyszerű dallamfordulatot visszaénekelnek		Motívum visszaéneklés kitalált szöveggel, csoportosan és egyénenként
	Hangszínek megfigyelése	2-3 élesen eltérő zöreje, emberi hang, hangszer hangszíneinek megkülönböztetése	Finomabb zörejek, egymás hangjának megismerése, a természet és környezet zörejeinek megismerése	Sokféle zöreje és zenei hang, egymás hangjának felismerése (zaj iránya, távolsága, közeledés, távolodás)
	Zenehallgatás Önkifejezési közlésmódok: - mozgással - festéssel	Az óvónő énekét érdeklődve hallgatják	Tudnak figyelni az éneklésre, hangszerjátékra, igénylik a dal újrhallgatását	Hosszabb ének vagy hangszeres előadott dal figyelmes hallgatása, érdeklődő élvezet
Ritmusérzék fejlesztése	Egyenletes lüktetés	Játékos mozdulatokkal az egyenletes lüktetés érzékelése	Egyenletes lüktetés érzékeltetése járással és tapssal	Egyenletes lüktetés és ritmus különbsége, összekapcsolása
	Ritmus		Dalok, mondókák ritmusának kiemelése	Dal, ritmusok különbsége, kapcsolata, dallamfelismerés ritmusról, dalritmusok kiemelése, névéneklés
	Tempó különbségek gyors – lassú tempó	Egyszerű mozgással követik az óvónő énekének vagy hangszerjátékának tempóválasztását	Gyors és lassú beszéd, ének, mozgás, tempótartás képessége	Gyors és lassú tempó különbsége, tempó tartás óvónő nélkül is

Hangszerhasználat		Egyszerű ritmus-hangszerek használata	Dob, cintányér, esetleg háromszög használata	Dob, háromszög, cintányér, csörgők egyéni változatos használata dalokhoz alkalmazva
		Bármilyen hangot adó anyag megszólaltatása, változatos használat		
Mozgástérforma	Improvizatív készség	Játékos mozdulatok egyénileg és kis csoportokban együtt az óvónővel	Teljes csoporttal együtt, egyöntetű mozgás, esztétikus játékmozdulatok	Esztétikus, együtemű mozgás, változatos térforma, játékos táncmozdulatok
Zenei érzék		Egyszerű beszélt és énekelt ritmusmotívumok visszatapsolása	A motívum hangsúlyának kiemelése játékos mozdulatokkal, ritmus és dallamvisszhang	A motívumok hangsúlyainak kiemelése tapssal, járással, játékos mozdulatokkal, ritmus és dallamvisszhang
Zenei alkotókedv			Dallamfordulatok kitalálása	Zenei kérdés-felelet kitalálása, mondókára dallam kitalálás, saját szöveg, mese énekelve, zenés festés, zenés mozgás, varázslás

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, zenélés részévé válik a gyermek mindennapi tevékenységének.
- Szívesen, örömmel vesz részt énekes játékokban, örömmel hallgatja a korának megfelelő zenét.
- Egyedül is biztossággal ad elő mondókákat, hat hangterjedelmű dalokat (legalább tizet), a magyar beszéd ritmusának, hanglejtésének megfelelően, tagoltan, érthető szövegmondással, melyeket elkezdni is tud (hangmagasság, hangtisztaság, ritmus-érzék).
- Élvezettel játszik énekes játékokat, ügyelve a szép, esztétikus mozgásra.
- Ismer kb. 10 – 15 mondókát, 20 – 25 hat hangterjedelmet meg nem haladó hangkészletű népi gyermekjátékdalt, néhány alkalmi és műdalt.
- Megkülönbözteti a zenei fogalom párokat, képes azokat térben kézzel mutatni – jellel érzékeltetni – magasabb és mélyebb kezdőhanggal különböző tempóban és eltérő hangerővel azokat megszólaltatni (halk – hangos, magas – mély, gyors – lassú).
- Az egyenletes lüktetést megkülönbözteti a ritmustól. A ritmust különböző mozgásformákkal képes kifejezni. Kialakult a tempó és ritmusérzéke.
- Felismeri a tanult dalokat szöveg nélküli dúdolásról, hangszerről, különböző fordulatokról, eltérő motívumokról. Magában éneкли, majd folytatja a dúdolást.
- Önállóan is képes térformákat alakítani (kör, csigavonal, hullámvonal).

- Szöveges motívumokat visszatapsol, dallammotívumokat bújtat, egyszerű dallam-motívumot tisztán visszaénekel.
- Helyes testtartással tud egyszerű táncos mozgást végezni, játék nélkül dalokhoz, dal-lamhoz képes kitalálni mozgást, játékot.
- Képes felelgetős játék két csoportban, vagy társakkal való éneklésére.
- A természet és környezet hangjaira érzékeny, főbb hangterjedelmeit felismeri és ké-pes azok egymástól való megkülönböztetésére.
- Szívesen használ ritmusképző ütőhangszereket, hangot adó anyagokat, lüktetést, ritmust, motívumhangsúlyt kiemel, illetve bemutatás után megismétel, visszaadja a hallottakat.
- Figyelmesen végighallgatja a bemutatott élőzenét, műzenét, műzenei szemelvénye-ket, más népek dalait, gépi zenét.
- Zenére „varázsol”, fest, mozog – alakul improvizatív készsége, kreativitása, kifejezi élményét, fantáziáját.

5.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

Célja

Az ábrázolás különböző fajtáival, a népművészeti elemekkel az esztétikai környezettel való ismerkedéssel, a gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően a képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatni, kialakítani bennük a komponáló, térbeli, síkbeli tájékozó-dó és rendező képességet.

A vizuális nevelés az óvodai nevelésben, illetve az élet egészében érvényesülő folyamat: az, amelyben igazán teret és lehetőséget kap mindaz, ami szép, harmonikus, esztétikus körülöt-tünk.

Az alapkultúrtechnikák elsajátításához szükséges pszichikus funkciók, képességek, készsé-gek, jártasságok kifejlődése a gyermekeknél.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Feladat

- A gyermek élményeinek kifejezése, saját formanyelvének alakítása egyéni szintjü-kön.
- A gyermekek saját elgondolásuk alapján, egyéni szintjükön alkossák újra élményei-ket.
- Igénykialakítás az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. Megismertetni a gyermeket az eszközök haszná-latával, a különböző anyagokkal a rajzolás, mintázás és kézimunka különböző tech-nikai alapelemeivel és eljárásaival. Az ábrázolás különböző fajtái, a technikákkal va
- A különböző technikák a gyermekek érzelmének kiteljesedést is szolgálgják, miköz-ben a valóság énhöz kötött jelei is megnyilvánulnak.
- Az ábrázoló tevékenység a gyermekek nyelvi fejlődésére is hat, mert amit nem tud képekben, rajzban megjeleníteni, azt szóbeli kifejezéssel teszi teljessé. A beszédgát-lásnál a kapcsolattartás eszköze lehet az ábrázoló tevékenység.
- A mintázással lehetőséget biztosítunk a három dimenzió megismerésére, a kéz izomzatának
- erősödésére, a kéz csontosodási folyamatának elősegítése.

- Megfelelő motiválással – szép, érdekes eszközökkel, technikákkal – játékká, felfedezéssé, vonzó tevékenységgé tegyük az ábrázolás alkalmait, elérve, hogy a gyermek, újra és újravállalkozzon a feladatra, és sikerként élje meg.

Fejlesszük a gyermekek

- koncentrációképességét,
- figyelmét,
- feladattudatát,
- akaraterejét,
- esztétika iránti fogékonyságát,
- térbeli és síkbeli tájékozottságát,
- formavilágát,
- kreativitását és képzelő erejét, képi látásmódját,
- színérzékét.

Ismerkedjenek meg a gyerekek a különböző anyagokkal, az ábrázolás és konstruálás egyszerű munkafogásaival, technikai alapelemeivel. Olyan feltételek biztosítása, ahol a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva a képi, plasztikai kifejező képessége, tér, forma, színérzéke fejlődik. A gyermek környezetében a szépség iránti vonzódás és értékelő képesség alakítása.

A tevékenységek gyakorlata

- képalakítás a gyermek síkon készített munkái,
- plasztikai munkák,
- építés, meglévő alapelemekből való összerakás,
- kézművesség, népművészeti elemekkel, esztétikus tárgyi környezettel.

A rajzolás, mintázás, kézimunka kötetlen formában: a játékba épül be, a gyermekek önállóan, szabad választás alapján veszik elő az eszközöket, és szabadon alkotnak azokkal.

Szervezett tevékenység

Célja

A gyerekekkel felfedeztetjük, hogy minden ábrázolható. Egy – egy emlék, élmény közös vizuális felfedezése során felhívjuk figyelmüket a részletek fontosságára. Elkezdődhet reggel és folyamatosan folytatható. Fontos, hogy minden gyerek értesüljön arról, hogy mi a feladat. Segítségünk, fejlesztésünk, követelményünk alapja az, hogy a gyermek önmagához mérten fejlődjön.

A fejlesztés tartalmát a táblázatban szereplő tevékenységekkel, technikákkal alapozzuk meg, és a programcsomag életkorra bontott tematikájával kiegészülve válik teljessé.

A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Igényüket alakítjuk az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására. A fejlesztés tartalma.

Fejlesztés tartalma	3 – 4 évesek	4 – 5 évesek	5 – 6 – 7 évesek
Ajánlott tevékenység	Rajzolás, firkálgatás, rajzolgatás érdeklődésük, kedvük szerint. Emlékképek, képzeletük nyomán. Tetszés szerinti színválasztás. Képi elemek egymáshoz rendelésének próbálgatása (fej – törzs, autó – kerekei). Ritmusképzés többféle módon (vonalak rendszere, körfirka, formaismétlés). Ábrázolás próbálgatása megszokottól eltérő formájú, színű, nagyságú képfelületen, változatos anyagú papírokon. Képek készítése pálcával, aszfaltra cserépdarabokkal, krétával, zsírkrétával, ceruzával. Beszélgetés a rajzokról. Emberalak részformái: fej, törzs, karok, lábak. Tájékozódás a kép síkján: széle, közepe, fent, lent, egymás mellett. A kézmozgás és a rajzeszközök nyomhagyása között összefüggés tapasztalható.	Rajzolás: az udvaron, aszfalton nagy méretekben. Rajzolás bottal a földre, krétával a táblára, csomagoló papírra. Emberalak, környezet, tárgyak rajzolása saját elképzelés alapján. Különböző cselekményes jelenetek, mese, vers megjelenítése. Érdeklődés a környezet színei iránt. Képalakítás tussal, fapálcával különböző felületekre (üveg). Képalakítás spárga, fonal darabkák textillapra applikálásával, színes papírlapra tépéssel kialakított papírfoltok felragasztásával.	Rajzolás: nagy méretben, együtt is földre, aszfaltra (ugróiskola, útvonal). Egyéni és közös kompozíciók rajzolása egyéni élmény vagy elképzelés alapján. Környezetben található formák, tárgyak, jelenségek megfigyelése, megjelenítése. A rajzolt formák gazdagítása, díszítése tetszés szerint. Mesék, történetek képi ábrázolása. Leporelló készítése saját rajzokkal.
Festés	Ismerkedés a festékekkel (ujjlenyomat), kézlenyomat, krumpli, gyümölcs nyomat, dugó nyomat. Ecsethasználat: ecsetnyomok festése. Felület befestésének megtanítása.	Képek festése egyénileg választott színekkel. Festés gombfestékkel, temperával sokféle alakú, méretű, anyagú papír használatával. Az ecset kimosásának helyes vízhasználatának a gyakorlása. Új színek keverése.	Kisebb-nagyobb méretekben, különböző felületekre (üveg, gipsz). Színkeveréssel bábok, álarcok, díszletek festése. Gombfesték, tempera használata. Száraz festékre zsírkrétázás, karcolás.
Mintázás	Különböző formák, tárgyak gyurkálása, formálgatása és díszítése különböző eljárásokkal. Különbözőtermészeti tárgyak felhasználása. Alakítás homokból, különböző képlékeny anyagokból. Tapasztalatszerzés az anyagok viselkedéséről.	Természeti tárgyak gyűjtése (termések, levelek, rügyek, kavicsok) felhasználása. A gyűjtött tárgyak összehasonlítása, csoportosítása. Emberalak, állatfigurák mintázása, a főbb résformák érzékeltetése, díszítése. Egyszerű ajándéktárgyak, játékok ké-	Emberalak, állatok, tárgyak mintázása, a legjellemzőbb forma, a legtöbb tagoltság egyéni érzékeltetésével. A mintázott figurák összerendezése különböző térbeli pozíciókba, próbálkozás

	Formálási technikák megtanítása: gömbölyítés, sodrás, lapítás, tépés, simítás, gyűrögetés, ragasztás.	szítése, összeszerelése. Homok agyag, gyurma, színes papírlapok, kartonok, sokféle megmunkálható anyagok használata. Ismerkedés különféle technikákkal: nyirkálás, tépés, hajtogatás, vágás, karcolás, stb. Felületekre vonatkozó tapasztalatszerzés: sima, érdes, fényes, matt, kemény, lágy. A papír gyűrhető, nyírható, téphető, stb.	kétalakos szobor formálásával (anya – gyermek). Játékok, fenyődíszek készítése mintázással, szövessel, fonással. Változatos, képlékeny anyagok alkalmazása, eszközökkel való alakítása, formálása. Természetes anyagok használata. Tépes, vágás, ragasztás, kötés és applikálás.
Kézi munka	Gyöngyfűzés megtanítása, láncfűzés, cipőfűzés különböző formákba.		
Építés	Különböző formák rakosgatása, sorakoztatása játék közben. Kisebb, nagyobb térbeli alakzatok építgetése. Homokból, hóból építés. Dobozokból, takarókból, építőjátékokból téralkotó tevékenység végzése	Nagy térbeli alakzatok (nyitott – zárt körök, kapuk) formálása, közös mozgásos játékok során. Különböző anyagokból összerakással, térbeli rendezéssel, kisebb – nagyobb építmények alakítása. Különböző térrészek berendezése: orvosi szoba, babaszoba, konyha, bolt. Homok, hó felhasználásával építkezés. Dobozokból, építőkövekből építés.	Közös munkával homokban, hóban, dobozokból, építőelemekből építés. Kövekkel, kavicsokkal díszített ágyások, utak, szegélyek alakítása. Térbeli tapasztalatok és megfigyelések, tájékozódás a térben, téralakítás. Stabilitás, labilitás, alátámasztási és lefedési lehetőségek. Vízszintes, függőleges, ferde irányok. A formák egymáshoz viszonyított méretei. Műalkotások nézegetése, róluk beszélgetés (képek, szobrok). Esztétikus környezet megfigyelése: táj, növények, gyerekek. Kiállítás meglátogatása.

Az óvodapedagógus feladatai

- Megismertetni a gyermeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, mintázás, kézimunka különböző technikai elemeivel és eljárásaival.
- Felkeltse az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenységvágyát.
- Eszközök, tárgyak célszerű előkészítése, elrendezése, serkentő motiválás.
- Megfelelő légkör, hangulati feltételek biztosítása. Olyan helyzet teremtése, amelyben a gyermek szívesen, buzgón munkálkodik egyedül, szükség esetén segítséget kér, ha problémába ütközik.
- Fejlesztő értékelésével buzdítja a gyermeket.
- Elegendő eszköz biztosítása, eszközök biztonságos kezelésének megtanítása.
- A vizuális befogadásnak, a megismerésnek, az alkotás örömeinek formálása, a különböző technikai ismeretek átadása, tanítása.
- Erősíti a gyermeki alkotás folyamatában a kezdeményező, alkotó magatartás érvényre jutását, esztétikai érzékenységük, szép iránti fogékonyságuk alakítását természetes, jó minőségű anyagokkal.
- Tervezze, szervezze meg előre, gondolja át a témát – mely élményre épülhet és fejlesztési célt is meghatároz – a gyermekek alkotási vágyának kielégítése.
- A gyermek testi épségét óvó szabályok megkövetelése – eszközök használatánál!
- A vizuális nevelés komplex beillesztése a hosszú távú fejlesztés rendszerébe.
- Múzeum, kiállítás látogatása alkalmával a gyerekek esztétikai ítéloképességének fejlesztése.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Saját kezdeményezésére is szeret ábrázolni, alkotni, többnyire biztonsággal használja a képi kifejezés változatos eszközeit.
- Nyitott és érzékeny környezete esztétikai értékei iránt, rácsodálkozik a szépre, megtanul „látni”.
- Többféle technikával is ki tudja fejezni önmagát. Alkotásaiban az ábrázolás eszközeivel, egyéni módon képes megjeleníteni gondolatait, ismereteit, élményeit, a mesehatásokat és elképzeléseit. Az elkészült munkáról beszélget, ítéletet alkot, véleményt nyilvánít.
- Örül alkotásának, melyet gazdag témaválasztás, színhasználat, forma – arányismeret, biztos technikai tudás, eszközkezelés jellemez.
- Szívesen gyurmázik, formaábrázolása változatos, melyben a megkülönböztető jegyek felfedezhetők.
- Emberábrázolása egyre differenciáltabb, fokozottan gazdagszik a testrészek megjelenítésével, már a mozgásábrázolás is megjelenik.
- Alkotásaira egyre jellemzőbb a részletező formagazdagság, a színek egyéni alkalmazása.
- Tud formákat mintázni elképzelései, élményei, megfigyelései felhasználásával.
- Téralkotásában, építésében bátor, ötletes. Szívesen vesz részt környezetének szépítésében, alkotásait folyamatosan javítja.
- Szeret együtt dolgozni a többiekkel. A munka befejezése után a használt eszközöket elrakja, a környezet rendjét helyreállítja.
- Fokozott önállósággal tudja alkalmazni a megismert technikákat.

5.5. A mozgás

Célja

- A gyermek természetes mozgása fejlődjön.
- A testi képességek – erő, gyorsaság, állóképesség, ügyesség – fejlődjön.
- A szociális kompetencia alapozása, a személyiség jellembeli és akarati tulajdonságainak fejlesztésével.
- Fejlődjön a gyermeki szervezet teljesítőképessége az egészség megóvása érdekében.

Feladata

- Szervezett mozgástanulás.
- Az egész test izomzatának mozgatása, fejlesztése.
- A szövegértés kompetenciájának megalapozása a beszédértés és cselekvőképesség fejlesztésével.
- Az érzelmi, - értelmi, - és szociális képességek fejlesztése mozgástevékenységeken keresztül.
- Percepció, téri tájékozódás, testséma fejlesztés.
- Mozgásszervi defektusok percepciója és korrekciója.

A mozgásfejlesztés fő területei:

- mozgásfoglalkozás,
- mindennapos mozgás,
- szervezett, képességfejlesztő mozgásos játékok.

Mozgásfoglalkozás

Feladata: A szervezett mozgás tanulás megvalósítása. A gyermeki szervezet arányos fejlesztése, a váz – izomzat erősítése, az egészséges testtartás kialakítása, a mozgásigény kielégítése. Heti 1 kötelező foglalkozás keretében valósítjuk meg.

A gyakorlatokat minden gyerek egyszerre, de saját fejlettségi szintjén hajtja végre. A szabad mozgás és az egyéni tempótartás feltétele a kényelmes térbeli elhelyezkedés biztosítása. Mozgásfejlesztésünk nemcsak a testi képességet alakítja, hanem a későbbi tanulási zavarok megelőzését is szolgálja.

A mozgás foglalkozások szervezésének, irányításának szempontjai

Az óvónő feladatai

- A mozgásanyag átgondolt kiválasztása, egymásra épülése, minden izomcsoport megmozgatása.
- Életkor és testi képességek szerinti differenciálás.
- Prevenációs anyag beépítése a foglalkozásba.
- A sajátos nevelési igényű gyerekek testi képességeinek fejlesztése.
- A megfelelő terhelés biztosítása.
- Ügyeljen arra, hogy a különböző fejlettségű gyerekek, megfelelő szintű irányítást és segítséget kapjanak.
- Fejlesztő értékeléssel a mozgás tökéletesedésének elősegítése.
- Pontos, látható bemutatás, konkrét magyarázat adása.

- A kötelező foglalkozások gyakorlatvezetési formái legyenek alkalmasak arra, hogy az óvónő gyermekekkel:
  - megszerettesse a mozgást,
  - játékos irányítással, buzdítással ösztönözzön,
  - érdeklődésüket, aktivitásukat folyamatosan fenntartsa,
  - figyelmüket irányítsa.
- Pozitív megerősítést személyhez kötött hibajavítást alkalmazzon.
- A gyermekek teljesítményét, változatos módszerekkel értékelje.
- Megfelelő számú, érdekes eszközt biztosítson.

A tanulás tartalmának tervezésében jelenjen meg

- A 3-4 éves gyerekek irányított mozgása során a nagymozgásokra helyezett hangsúly – futás gyakorlatok, ugrások, dobások, természetes támaszgyakorlatok, egyensúlyozás, gimnasztikai gyakorlatok, játékok, prevenciós gyakorlatok.
- A 4-5 éves gyermekeknél megelőző korcsoport anyagának gyakorlása változó körülmények között, rendgyakorlatok
- Az 5-7 éves gyermekeknél a testséma kialakítása, a téri tájékozódás és térirányok gyakorlása, finommotorika fejlesztése, labdagyakorlatok, sorversenyek, váltóversenyek, különböző támaszgyakorlatok, egyensúlyozás, függésekkel bővül a tanulás tartalma.

Mindennapos mozgás

Feladata: Minden izomcsoport megmozgatása, a szervezet frissítése. Megfelelő terheléssel a mozgásigényük kielégítése.

A mindennapos mozgás szervezésének, irányításának szempontjai

Az óvónő feladatai

- A heti mozgásfoglalkozásra épülő tudatos anyag összeállítással a visszatérő fejlesztés gyakorlatának megvalósítása
- Elsősorban játékok, már ismert gimnasztikai gyakorlatok adják az anyagát.
- A mindennapos mozgást zenével, kézi szerekekkel színesíthetjük.

Szervezett, képességfejlesztő mozgásos játékok

Feladata: Képességfejlesztő játékok rendszeres szervezése. A kompetencia alapú óvodai programból készített mozgásgyűjtemény tudatos használatával, minél több gyermek mozgásfejlődésének elősegítése.

A jó hangulatú szervezett mozgást szolgáljuk:

- körültekintő szervezéssel,
- játékos feladatadással,
- rövid, érthető utasítással,
- várakozási idő kiküszöbölésével,
- a foglalkozás pergő vezetésével,
- pozitív megerősítéssel, alkalmanként saját mozgásmintával,
- egyénre szabott segítséggel.

Minden mozgásszükséglet kielégítéséhez olyan feltételeket teremtünk, amelyben a gyermekek mozgásöröme, aktivitása kiteljesedik.

Fontos és elengedhetetlen az óvodapedagógus számára, hogy minden eszköz használatba vétele előtt meggyőződik annak épségéről, stabilitásáról, balesetmentességéről.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Legyen igénye a természetes mozgásra, a mozgásos játékokra. A gyermek képessé válik a testi szükségletek, a mozgásigény szándékos irányítására.
- Szeressen tornázni, élvezze a tevékenységet, s örüljön neki.
- Óvodáskor végére növekszik a teljesítőképessége, mozgásuk összerendezettebb, ügyesebb és rendezettebb.
- Mozgásban egyre kitartóbbak, bonyolultabb, összetettebb mozgásokra is képesek.
- Képes tájékozódni önmaga és a tér vonatkozásaiban.
- A gyakorlatokat pontosan végzi, bátran és fegyelmezetten használja a tornaszereket.
- Egyéni és csoportos sor és váltóversenyeken kitartóan játszik, a szabályokat pontosan betartja.
- A vezényszavakat, utasításokat megérti, azoknak eleget tesz, pontosan követi őket, a mozgáshoz kapcsolódó nyelvi kifejezéseket használja.
- A természetes ütemes járást képes változtatni.
- Saját képességeinek megfelelően, nagy akarattal, pontosan végzi a fő gyakorlatokat, terhelhetősége korának megfelelő.
- Állórajtból 20 – 30 métert képes futni, padmerekítő gerendán egyensúlyozni, hátsó függőállásban lábmozgatást végezni, nekifutásból akadályokat átugrani, talajra érkezéskor ugrása lendületét fékezni, távolba dobni kislabdával, helyben labdát vezetni.
- Szívesen mozog, játszik, önálló játék alatt is betartja a szabályokat.
- Közös, vagy egyéni győzelemért erőfeszítéseket tesz. Vigyáz a társa testi épségére, tud a kisebbekhez is alkalmazkodni.
- A gyakorlatok pontos végrehajtásával, pozitív szociális érzéseinek gyakori megnyilvánulásával, fegyelmezettségével példát mutat a kisebbeknek

5. 6. A külső világ tevékeny megismerése,

Célja:

A négy őselemből (tűz, víz, föld, levegő) és évszakokból építkezve a világ szépségeinek, értékeinek felfedeztetése, cselekvéses megtapasztaltatása, a gyermeki aktivitás, motiváltság, kíváncsiság elvégzése.

A gyermek környezetvédelmi szemléletének alakítása, környezettudatos viselkedésének meg-alapozása.

Feladata:

- Biztosítani a tapasztalatszerzés minden lehetőségét, és annak kialakítását.
- A környezet megismerés lehetőségeinek feltérképezése és alakítása
- Ismerjék meg szülőföldjüket, az ott élő emberek, a táj, a helyi hagyományok, szokások és tárgyi kultúra értékeit, más népek életét
- A közvetlen környezetünk, óvodánk, utcánk, városunk megszerettetése
- A gyermekek egyéni képességeiből kiindulva a témakörök (fejlesztési területek) koncentrikus bővítésével, egyéni és mikrocsoportos tevékenységközpontú tanulási

formákban a szerzett és hasznosítható tudás megszerzetése, elmélyítése, alkalmazása.

- Környezetvédő, környezettudatos magatartás megalapozása

A külső világ tevékeny megismerésének lehetőségei

- Biztosítjuk a sokoldalú tapasztalatszerzést és annak feldolgozását, projekt módszerek alkalmazásával
- A gyermeket tanítjuk látni
- A sokoldalúan szerzett tapasztalatok átalakítása, felhasználása.

A külső világ tevékeny megismerésének területei:

- Környezeti nevelés – természeti, társadalmi
- Környezetvédelem
- Környezetalakítás
- Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai

A környezeti nevelés- természeti, társadalmi

- a gyermek tapasztalatainak természetes úton történő gazdagítása,
- közvetlen, élményszerű, önálló megfigyelés, minél többoldalú tapasztalatszerzés,
- környezetükben végzett munka által megismerni, megszeretni a természetet, a társadalmi környezetet, ápolni a hagyományokat, néphagyományokat, családi kultúrákat
- kísérleti lehetőségek,
- tevékenységek öröme
- sikerélményhez juttatás,
- önálló véleményalkotás, döntési képesség a környezet alakításában, a kortársi kapcsolatokban.

A fejlesztés tartalma

A környező valóság esztétikumának észrevetetését és a természeti – társadalmi környezetben bekövetkezett változásokat, ezek hatásait, törvényszerűségeit és következményeit az érzelmi kötődés felkeltésével a természet gyermek közeli bemutatásával ismerhetik meg gyermekeink:

- a család – emberi foglalkozások,
- óvodánk szűkebb és tágabb környezete,
- városunk, annak értékei,
- a környezeti jellemzőket, állat - és növényvilágot,
- a társadalmi környezetben való közlekedést, eligazodást,
- az ember testének felépítését,
- napszakokat, évszakokat,
- a világban – természetes élethelyzetben – való tájékozódást, helyes viselkedést,
- a négy őselem megismerése.

Környezetvédelem

Cél:

Tudatformálás – a természeti és az épített környezeti értékek felismertetése, megtapasztaltatása, megvédése.

Feladat:

A környezetbarát életmód, szokás – szabályrendszerének kialakítását, az életkori sajátosságokhoz illő ismeretnyújtást, a valóság és a realiztikusság kell, hogy jellemezze, így épülnek be a tudatunkba a kultúra, az értékrend elemei.

Az ismeretnyújtás játékba ágyazva, játékos formába történik.

A mindennapok eseményeire hívjuk fel figyelmüket, halljanak az emberek környezetromboló tevékenységéről. Megismerik az élő környezet megóvásának szükségességét.

Fejlesztés tartalma

A környezetvédelmi fejlesztési feladatok beépülnek a környező világ tevékeny megismerésének témaköreibe.

Környezetalakítás

Cél:

A felnőttek példáján keresztül a gyermekek felelősséget, törődést és szeretetet érezzenek a természet értékeiért, kincseiért.

Feladat:

- Környezettudatos magatartás kialakítása folyamatos összefogással, természetbarát életvitel megalapozása.
- A környezetalakító munkánk során hozzásegítjük a gyermekeket egy másfajta érzelmi kötődéshez.

Környezetünk mennyiségi és formai viszonyai – matematika tartalmú tevékenységek

A gyermek aktivitása és érdeklődése során tapasztalatokat szerez – spontán vagy irányított keretek között – szűkebb és tágabb természeti – emberi – tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól, azokat a tevékenységeiben alkalmazza. Alakul ítélőképessége, fejlődik tér, sík és mennyiségi szemlélete.

Feladat:

- Sokoldalú cselekvéssel, tapasztalással, játékos tevékenységgel, fejlesztő feladatokkal számlálják a környezetükben található tárgyakat.
- Értelmi képességeiket, a rugalmas gondolkodást, a motoros funkciókat fejleszteni és eljuttatni őket a képszerű fogalmi gondolkodás alapszintjére.
- Sokszínű tevékenységek keretei között a valóságos élethelyzetekben matematikai felfedezésekre, ötletes megoldások keresésére, összefüggések megláttatására van mód.
- A környezetünkben található tárgyakon kívül a játékok is hordoznak matematikai fejlesztésre lehetőséget.
- Használjunk kimondottan matematikai ismeretnyújtásra tervezett eszközöket. A tervezett matematikai fejlesztés – a spontán lehetőségen kívül – egyéni és kiscsoportos formában valósul meg, ahol az adott gyerekekre koncentrálunk. A gyermekeket megismerve, és abból kiindulva tennivalónk: - a tudatos, egyéni képességfejlesztés.

A matematika átszövi az óvodai életet, állandó jelenléte megmutatkozik a különböző műveltség tartalmakban.

A számítógép is életünk részévé vált, ennek megismertetésével és kreatív alkalmazásával számos képesség fejleszthető kudarc nélkül, egyéni ütemben.

Cél:

Az informatikai kommunikáció, nevelési területekhez való kapcsolása.

Nálunk a számítógép egyrészt önként választott játékeszköz, másrészt a gyermeki fejlődést célirányosan elősegítő lehetőség. Célja az információhordozón a minket körülvevő és életlen környezettel való minőségi kapcsolat kialakítása, melynek folyamán a különböző jelzéseket, információkat az írott, rajzolt üzeneteket felismeri és értelmezni is képes a gyerek. A gyermekprogramok feladatainak megoldásával fejlődik a szám fogalma, relációk gyakorlásának tárháza, szín formavilága gazdagodik.

Fontos, hogy a gyermek érdeklődésének felkeltése, annak fenntartása folyamán fejlesztjük a problémamegoldó készséget, hogy az óvodást „rávezetjük”, de nem oldjuk meg helyette a feladatot.

A fejlesztés tartalmát a következő táblázat tartalmazza életkor szerinti megbontásban.

Külső világ tevékeny megismerése

A fejlesztés tartalma	3 – 4 éves korban	4 – 5 éves korban	5 – 6 – 7 éves korban
	<ul style="list-style-type: none"> - A gyermekek megismerkednek az óvodai élettel, környezetükkel, a velük foglalkozó felnőttekkel. - Megismerkednek a testükkel (érzékszervek megnevezése, funkciója, ápolása, az orvos gyógyító munkája) - Gyakorolják a gyalogos közlekedést, leggyakrabban látott közlekedési eszközök megnevezése. - Évszakok megfigyelése, változások felfedeztetése, séták alkalmával, időjárás, öltözködés összefüggéseiről tapasztalatszerzés - Tapasztalatok gyűjtése 2 – 3 gyümölcsről, virágról, zöldségről - 3 – 4 állat megfigyelése - Alapszínek felismerése, megnevezése - A család tagjainak megnevezése, összetartozás - a négy őselem megismerése 	<p>Kiscsoportban szerzett ismeretek bővítése:</p> <ul style="list-style-type: none"> - család: lakásuk címe, ki mivel tölti az idejét, családjáték - testük: ápolásának fontossága - közlekedés: személy és teher szállításra alkalmas járművek megfigyelése, csoportosítása - évszakok: beszédükben alkalmazzák az adott évszakra jellemző kifejezéseket: <i>ősz:</i> köd van, hullnak a falevelek, stb. <i>tél:</i> befagy a víz, zúzmara stb. virágok, magok ültetése, hajtatas <i>tavas:</i> összefüggések keresése a levegő felmelegedése és a természet változása között. Rácsodálkozás, gyönyörködés. <i>nyár:</i> figyeljék a kert, az erdő, a park, a mező állatait, növényeit, az időjárás – öltözködés összefüggéseit. - gyümölcsök: zöldségek növekedésének, érésének megfigyelése (piac) - állatok: lehetőség szerint a valóságban, vagy képen ismerkedjenek meg néhány állattal és kicsinyeivel (sertés, szarvasmarha, nyúl, róka, mókus, stb.) <p>Újabb színek felismerése környezetben lévő tárgyakon,</p>	<p>Az eddig megszerzett ismertekre építve a tapasztalatok tovább bővítése.</p> <ul style="list-style-type: none"> - család: játék a családtagokról, azok foglalkozásáról, munkájáról. Szerephelyzetek teremtése játékban. - az emberek munkája: a foglalkozások ismerve, jelképei. A szerepjátékok továbbfejlesztése a valóságtartalmuk növelésével. Fodrász, rendőr, tűzoltó, postás, boltos, könyvtáros, stb. munkája. - testünk: az emberi test részeinek megnevezése – fej, nyak, törzs, kar, láb = emberi test. Érzékszervek funkciója, védelme, ápolása. - közlekedés: Séták alkalmával megismerik szűkebb és tágabb környezetüket. Szárazföldi, vízi, légi közlekedés megfigyelése. Utazás busszal, vonattal, a közlekedés szabályai és hangjai. Megkülönböz-

		<p>- a négy őselem hatása közvetlen környezetünkre, és egymásra</p>	<p>tett járművek megfigyelése.</p> <p>- napszakok: Megnevezik az egyes napszakokat, hozzá kapcsolódó tevékenységeket (reggel – öltözködés, reggeli, stb.) az idő múlását (év, hónap, nap)</p> <p>- évszakok: Megfigyelik, összehasonlítják az őszi, téli, tavaszi, nyári időjárás változásait. Séták, kirándulások alkalmával terméseket gyűjtenek. Állatokat, virágokat, növényeket; természeti jelenségeket figyelnek meg. Évszakra jellemző kifejezéseket használják beszédükben (zúzmara, köd, jégcsap, stb.)</p> <p>- állatok: Az ismert háziállatok csoportosítása az alábbi szempontok szerint: élőhelyük, hasznuk. Az állatokról szerzett ismeretek bővítése: erdők – mezők madarai, hazai erdők állatai, hazai vizek állatai, állatkertben élő állatok, stb.</p> <p>- színek: világosabb, sötétebb árnyalatok felismerése, megnevezése.</p> <p>- anyagok tulajdonságainak felfedeztetése, tapasztalatszerzéssel</p> <p>- kísérletek az ok – okozati összefüggések megláttatására</p> <p>- a négy őselem hatása az emberekre az őket körülvevő környezetre</p> <p>- A Földbolygó – Nap, Hold, csillagok megismerése.</p>
--	--	---	--

Matematika

Fejlesztés tartalma	4 – 5 éves korban	5 – 6 – 7 éves korban
Tárgyak, személyek összehasonlítása,	<ul style="list-style-type: none"> - Szétválogatás saját szempont, ismert tulajdonság szerint (alak, szín, forma) - Sorba rendezés mennyiség i tulajdonság szerint és szubjektív rendezési szempont alapján - Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása szabadon megnevezett tulajdonság szerint (magas – alacsony, rövid – hosszú, stb.) 	<ul style="list-style-type: none"> - Összehasonlítás szavakban, irányított összehasonlítás, melléknevek használata fokozott alakban (legkeskenyebb, legszélesebb, stb.) - Tárgyak, személyek szétválogatása 4 – 5 éves korban választott szempontok további bővítése (színek árnyalatai, élő – élettelen szétválogatása, stb.) - Tárgyak, személyek sorba rendezése – sorozatok készítése
Számfogalom előkészítése	<ul style="list-style-type: none"> - Mennyiségek összemérése: ismerkedés az összemérés eszközével, módjával. Tapasztalatok gyűjtése, kifejezések alkalmazása - Halmazok összemérése: 6 – 12-s számkörben tapasztalatszerzés (ugyanannyi fogalmának megismerése, gyakorlása) - Kis számok összkép alapján: a 2, 3 az 1 és a semmi észlelése, felismerése, megnevezése, megszámlálás nélkül, összkép alapján 	<ul style="list-style-type: none"> - Mennyiségek összemérése - Halmazok összemérése, elemek párosítása - Sorszámok - Mérések különböző egységekkel – tapasztalatszerzés a darabszám változásairól: műveletek előkészítése
Geometria Finommotorika Grafomotoros mozgás	<ul style="list-style-type: none"> - Építéssel, alkotások szabadon vagy másolással (építőkockákból, gyurmázással, nyírással, stb.) - Tevékenységek tükörrel (utánzás, építés tükör előtt, játék festékfoltokkal, stb.) - Tájékozódás térben és síkban (jobb – bal, alatt – fölött, stb.) - a játékos gyakorlatokon keresztül a kéz és ujjak izmainak erősítése - a szem-kéz koordináció fejlesztése a koordinált mozgás érdekében - keresztcsatornák fejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - Építés szabadon (építmények lemásolása, elforgatva is, geometriai formák felismerése, megnevezése, stb.) - Tevékenység tükörrel - Tájékozódás térben és síkban – irányok azonosítása, megkülönböztetése, értése és használata - a játékos gyakorlatokon keresztül a kéz és ujjak izmainak erősítése - a szem-kéz koordináció fejlesztése a koordinált mozgás érdekében - keresztcsatornák fejlesztése

Az óvónő feladata a folyamatban:

- Olyan tevékenységet, eszközt, élményt, természetes élethelyzetben való tapasztalatszerzési lehetőségek biztosítása, mely felkeltve a gyermek érdeklődését, lehetővé teszi számukra a szükséges tapasztalást, a kompetencia alapú fejlesztést a tevékenységek által.
- A tapasztalatok, ismeretek feldolgozása és rendezése irányított tevékenység formájában történik.
- A témakörök feldolgozását a négy öselemhez kötjük.
- A környezeti nevelés, néphagyományok, más népek élete matematikai ismeretszerzés tevékenységrendszerének megteremtése.
- A természeti – társadalmi környezet és más tanulási területek kapcsolódási pontjainak megtalálása.
- Beszélgetés, a beszéltető helyzet kiemelt módszere, fontos célirányos feladat
- Kezdeményezzük a családdal történő együttműködést mellyel:
  - erősítjük a hovatartozás érzését,
  - ösztönözzük a harmonikus környezet létrehozását,
  - alakítjuk a környezet iránti érzékenységet, a környezettudatos magatartást,
  - alkalmat biztosítunk a gyakorlásra, környezetalakító, óvó tevékenységre, matematikai tartalmú tapasztalásra, ismeretszerzésre, jártasságok, készségek kialakítására.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Ismeri, és biztonságban érzi magát saját környezetében, kezd tisztában lenni saját értékeivel.
- Ismeri pontos lakcímét, szülei foglalkozását, kérésre be tud mutatkozni, tudja személyi adatait.
- Az emberi test felépítésének megfelelően felsorolja a testrészeket, igényes teste tisztaságára.
- Ismeri a szülőföld a hazai táj, a helyi és népünk hagyományait szokások, kultúrák értékeit, eszközeit, védelmét.
- Képes szeretetét kifejezni a természet értékeiért, kincseiért.
- Pozitív hozzáállással viszonyul a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulja az értékeket megvédeni, megőrizni.
- Van fogalma a természeti közegről, ismeri a környezetében lévő élő állatokat, növényeket, a róluk való gondoskodás szükségességét.
- Önálló megfigyeléseket végez, közben konkrét összefüggéseket, ok – okozati viszonyokat is képes felfedezni. Többféle megoldás keresésére törekszik.
- Képes főfogalom alá sorolni, ismeri az egyéni és közös jellegzetességeket is.
- Különbséget tesz az évszakok között, ismeri azok jellemző jegyeit, sorrendjüket.
- Az elemi közlekedés szabályait ismeri, betartja azokat, ismeri a közlekedési eszközöket.
- Ismeri a hét napjait, azok sorrendjét, a napszakokat. Ismeri a színeket.
- A környezet matematikai összefüggéseit felismeri, a számosság tekintetében is kialakultak matematikai fogalmai.
- Ismereteket szerez más népek életéről.
- Ismeri a négy öselem hatását az emberekre és az őket körülvevő környezetre.
- Tájékozott a társadalmi szokásokról, a kapcsolatrendszerekről, érintkezési szabályokról, tevékenységi formákról, összefüggésekről, a biztonságos életvitel szokásairól.

- Ismeri városunk jellegzetességeit, a fontosabb intézmények rendeltetését, a város életéből fakadó hagyományokat.
- Lakóhelye nevezetességeit tudja, a művészeti alkotásokról vannak emlékképei, ismeri a könyvtár, mozi, színház és az iskolalátogatásokhoz fűződő magatartási szokásokat.
- Lokálpatrióta szemléletének alapja kialakul

5.7. Munka jellegű tevékenységek

Célja

A gyermekben alakuljon ki a pozitív viszonyulás a munka jellegű tevékenységekhez, az élet-szerű munkatevékenységek végzésével fejlődjenek képességeik, készségeik. Szeresse, becsülje és egyre nagyobb önállósággal végezze az önmagával és a közösséggel kapcsolatos munkákat.

A munkatevékenység rendszeres, visszatérő módon való végzése, életkor és egyéni differenciáltság szerinti gyakorlása biztosítson változatos tapasztalatszerzési, cselekvési lehetőséget a gyermekek számára és támogassa a tanulás folyamatát. Önként szívesen, örömmel végzett aktív tevékenység.

Feladata

- A gyermekek aktivitására és tevékenység vágyára épített, tervezett képességszintek és képességfajták szerinti differenciált feladatok adása. Egyéni képességekhez igazodó.
- Az egyre önállóbb munkavégzéshez szükséges optimális feltételrendszer, motiváció, és tapasztalat folyamatos biztosítása.
- Kooperatív képességfejlesztést szolgáló feladatok rendszeres végzésével a szociális életviteli kompetencia megalapozása.
- Az eltérő fejlettségű gyermekek esetében, a munkajellegű tevékenységek által az otthonról hozott hátrányok kompenzálása, családdal intervenciók kapcsolat alakítása
- Az óvoda minden dolgozójának magatartása, munkához való viszonyulása, kommunikációja, bánásmódja, viselkedése példaértékű legyen, mintát adjon.
- Megismertetni a munkaeszközök kezelését, azok biztonságos használatát, élethelyzetekben való gyakorlással.
- Akarati tulajdonságok erősítése (kitartás, önuralom, felelősségtudat).

A személyiségfejlesztés nemcsak a játék és a cselekvő tanulás folyamán, hanem az óvodai gyermekmunkában is lehetőség.

Fektessünk nagyhangsúlyt a gyerekek önállóságának kibontakozására. Óvodánkban az önkiszolgáláson, a naposi munkán, „takarításon”, udvari és kerti munkán, folyamatos megbízatásokon kívül a munka kiegészül a szükségletet kielégítő munkákkal sütés-főzés, befőzés, ünnepek előtti előkészületek. A gyermeki munka így óvodai életünk szerves része, a való élet munkáit is magába foglalja. A folyamatos napirend – osztatlan csoport – ideális lehetőséget biztosít ahhoz, hogy a gyerekek próbálják és gyakorolják a különböző munkatevékenységeket. A munkajellegű tevékenységek átszövik a mindennapokat. Első és legfontosabb a gyermek önmagával kapcsolatos tevékenysége, majd a csoportért, társaiért és a különböző megbízatásokban végzett munka, mely a saját és mások elismerésének egyik formája.

Munkajellegű tevékenységek

- önálló öltözködés, vetkőzés, cipő le- felvétele, cipőfűzés, cipő tisztítása,
- étkezés és annak előkészítő és befejező mozzanatai
- ruhák elrakása, öltözőszekrényben lévő ruhák megigazítása, ruha, ágynemű hajtogatása,
- játékok elrakása – csoportban, udvaron,
- foglalkozási eszközök előkészítése, elrakása,
- fogmosó eszközök elrakása, tisztán tartása,
- tornaszobai, udvari eszközök, asztalok ki- berakása,
- ágyak, ágyneműk ki- berakása,
- Növénygondozás (veteményeskert, állatgondozás, ha van),
- udvar, öltöző rendben tartása,
- segítség a kicsiknek,
- egyéni megbízatások teljesítése.

A fentiek kiegészülnek a kompetencia alapú programcsomag tevékenységeiből kigyűjtött és mellékletbe helyezett munkával.

Az önkiszolgálással kapcsolatos munkafajták begyakorlása után a gyermek először vállalásos alapon, majd később tudatosan, célirányosan, rendszerszerűen végzi a naposi munkát.

A gyerekek bevonása a felnőtt munkavégzésbe, felnőtt munkájának utánzása.

A naposság: feladataiban és időtartamában, a déli időszakban jelentkeznek a leginkább. A gyermekek kiválasztása előző nap történik. A felnőtt felügyelete mellett végzik feladataikat a helyi szokások, szabályok meghatározásával.

Egyéni megbízatások

Munkakörnyezet

Csoporton belül és kívül végzett feladatok, melyek a gyermek képességeihez, önállóságához igazodnak. Az alkalmi megbízatások folyamatos elemei a napi gyermeki cselekvéseknek. Az óvónő „pillanatra készsége” a gyermek személyiségének ismerete, a csoportszoba adottságai meghatározzák a megbízatások célját, feladatát és körét. Megismeri a munkaeszközöket, azok kezelését, használatát. A munka elvégzésére való törekvés kitartását, önuralmát erősíti.

Az óvónő feladata

- A munkavégzés területén segítse a gyermekek önállóságának fejlődését, törekedjen a kipróbálási vágy pozitív megerősítésére, hagyjon időt és lehetőséget a tevékenység begyakorlására.
- Differenciált feladatadással, motivációs eljárással tegye lehetővé, hogy a gyermek sikerélményhez jusson és minden munkatevékenység örömet jelentsen neki.
- Lehetőségek, feltételek biztosítása, hogy minden gyermek az önállóság fokozataival és képessége szerint elvégezhesse az önmagával kapcsolatos önkiszolgáló tevékenységet, illetve a társai érdekében végzett munkát.
- A munka jellegének, a gyermek fejlettségének megfelelően értékelünk. Konkrét, reális, saját magához mérten fejlesztő értékelést alkalmazunk.
- Fejleszteni a gyermek önértékelésének és egymás értékelésének alakulását, a gyermek igény szintjének növekedését.

- Motiválni a szülőket, hogy otthon is gyakorolhassa a gyermek az önkiszolgálást és a családért végezhető munka jellegű tevékenységeket.
- Teremtsen alkalmat, kiállítások, múzeumok látogatásával, hogy megismerhessék elődeink munkaeszközeit. Ismerje szűkebb és tágabb környezetét.
- Mindig erősítse meg az óvónő az eredmény elérésekor érzett örömét, az általuk és mások által végzett munka értékét, megalapozva a szokás és normarendszert.
- Változó körülmények között való gyakorlás biztosítása.
- A gyermek biztonságára figyelemmel a tárgyi felszerelések hozzáférhető helyen történő elhelyezése, a munka és balesetvédelmi előírások betartása.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- az önként vállalt feladatok, munkafolyamatok végzése során megéli a közösségért való tevékenykedés örömét,
- önállóan, igényesen végzik az önmagukért és másokért végzett munkát, alakul az önálló életvitel képessége,
- óvják, védik, gondozzák a környezetükben lévő növényeket, kisállatokat, alapozódik a másokról való gondoskodás igénye, formálódik a környezettudatos magatartás,
- felelősségtudatuk, kitartásuk, igényük alakul a megkezdett tevékenység befejezésére,
- minden olyan területen segítenek, ahol erre szükség van, megbecsülik egymás és a felnőttek munkáját, – normák, értékek, szabályok alakulnak ki,
- a gyermekek szeretnek közösen dolgozni, megbecsülik saját és mások munkáját,
- ismernek és megneveznek több, elődeink által is használt munkaeszközt, jártasságokat, készségeket szereznek néhány munkatevékenységről.

5.8. Tanulás – tevékenységekben megvalósuló tanulás

Célja:

- A gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése, az óvónő tervszerű munkájával.
- A tapasztalásra, cselekvésre, aktivitási vágyra épített játékos tevékenység szervezés hatására fejlődjenek a gyermekek jártasságai, készségei, gyarapodjon tudásuk, alakuljon attitűdjük, alapozódjanak meg kompetenciáik.
- A gyermek képességszintek és képességfajták szerinti fejlesztése komplex módon.
- A tevékenységek sikeres végzésével az egész életen át tartó tanulás képességeinek megalapozása

Feladata

A gyermek cselekvő aktivitásra alapozva a közvetlen, érzékszerveket foglalkoztató tevékenységek, cselekvéses tanulás szervezése. Tapasztalásra épülően ismeretek bővítése, rendezése.

A tanulás lehetséges formái:

- spontán, utánzásos, játékos tapasztalatszerzéssel, játékos tevékenységgel,
- kötetlen beszélgetések, kezdeményezések,
- tapasztalatszerző séták, kirándulások,
- munkajellegű tevékenységek,
- kötött foglalkozások során, az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás
- a gyermek életkorából adódó kíváncsiságra építő tervszerű, tudatos fejlesztés.

Jelentős szerepet tulajdonítunk a gyermekek tevékenységeiben rejlő lehetőségek tudatos formálásával.

A gyermek saját tapasztalata, egyéni fejlettsége, fejlődési üteme határozza meg a tanulás folyamatát.

A tanulás tartalma a Kompetencia Alapú Óvodai Programcsomag szerint a Levegő, Tűz, Víz és a Föld komplex tématervek anyagai szerinti törzsanyag, a Külső világ tevékeny megismerése, a matematika, a vizuális nevelés és az irodalom vonatkozásában, a mellékletek pedig, választható elemei a tanulás tartalmának. Kötött foglalkozásként, történik heti 1 alkalommal a mozgás szervezése

Az óvónő feladata

- A tanulási folyamat éves megtervezése és heti lebontása a kompetencia alapú óvodai programcsomag alapján.
- A gyermeknek lehetőséget kínálni a nap folyamán adódó helyzetekben természetes és szimultán környezetben, kirándulásokon, kezdeményezett tevékenységi formákban, szervezeti és időkeretekben, olyan szituációk átélésére és megtapasztalására, ahol megismeri a kutatás, felfedezés örömeit, képességeit fejlesztve, megismerési vágyát, kíváncsiságát, érdeklődését kielégítve.
- Minden gyermeket a saját képességének megfelelő feladat elé állítva, cselekvéses tanulással fejlesztjük feladattudatukat, önállóságukat, figyelmüket, kitartásukat, pontosságukat, gondolkodásukat.
- Egy elfogadó, megerősítő, tanulást támogató környezetben, változatos, érdeklődésüknek megfelelő, motiváló tevékenységeket biztosítunk.
- Személyre szabott pozitív megerősítéssel, dicsérettel, fejlesztő értékeléssel tudatosan építve a sikerélmény motiváló hatására ösztönözzük a gyermekeket, hogy cselekvő aktivitásuk megnyilvánuljon, reális önbizalmuk kialakuljon, erősödjön.

Fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Belső motiváció és nem külső kényszer hatására vesznek részt a megismerő folyamatban.
- Készségeket, jártasságokat szereznek, amelyek által fejlődik értelmük, intelligenciájuk.
- Életkoruknak megfelelő önállósággal, figyelemmel, kitartással, feladattudattal rendelkeznek.
- Pozitív viszony alakul ki bennük a megismeréshez, ezen belül a tanuláshoz – szeretnek, akarnak tanulni.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése

- a.) különleges bánásmódot igénylő gyermekek
  - a.a.) Sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztése
  - a.b.) Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek fejlesztése
  - a.c.) Kiemelten tehetséges gyermekek fejlesztése
- b.) Hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek megsegítése

Célunk:

- mozgásszervi betegségek megelőzése
- egészséges életmódot biztosító testmozgások megkedveltetése

Sajátos nevelési igényű gyermekek *inklúzív* nevelése

Személyi és tárgyi feltételeink megléte, valamint a *Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság illetve az Országos Szakértői és Rehabilitációs Bizottság*, orvosi –gyógypedagógiai – pszichológiai komplex vizsgálata után meghozott véleménye – „együttnevelhető” – alapján kerülhetnek be azon gyermekek az óvodába, akiknek az első naptól kezdve speciális gondozás keretében szakszolgálat szakembereinek közreműködésével és útmutatásával biztosítjuk a megfelelő ellátást, óvodán belül és a különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a Szakértői Bizottság szakértői véleményében foglaltak szerint.

Óvodánkban az integrációnak két típusa érvényesül az alapító okirat figyelembevételével.

1. Teljes integráció:

A sajátos nevelési igényű gyermekek egész napjukat együtt töltik társaikkal és a szakfejlesztés házon belül, állandó szakemberekkel vagy utazó szakemberekkel vagy utazó gyógypedagógussal történik.

- enyhe értelmi sérült, értelmi fejlődési zavarral küzdő (meglassult fejlődés menet, megkésett pszichomotoros fejlettség),
- beilleszkedési és magatartás zavarral küzdő,
- enyhe mozgásszervi elváltozásban szenvedő – testi és mozgáskorlátozott gyermek,
- beszéd fogyatékos, akadályozott beszédfejlődésű gyermek,
- érzékszervi sérült: látássérült, gyengén látó gyermek, hallássérült, nagyot halló gyermek

2. Részleges integráció

Az érintett gyermek a napnak csak bizonyos szakaszában van együtt a többekkel, akkor is nevelőmunkánkat szakember útmutatásai alapján végezzük. A többi időt otthon vagy óvodán kívül fejlesztésben tölti el.

Célunk:

A többségtől bármilyen szempontból eltérő gyermek elfogadása és a többséggel történő együttélésének segítése.

A sérült és ép gyermekek együttnevelésével az esélyegyenlőség megteremtése. A közös szocializációs térben kölcsönösen megtanítani a másság elfogadására. Így már ebben a korai életkorban megtapasztalják a különböző életminőségek létezését, a különbözőség mellett az egymásban rejlő értékeket, ami számukra is becsülendő, követhető. Azokat a képességeket, amelyeknek fejlődése részleges zavart szenved vagy késve jelentkezett szükséges támogatni, fejleszteni

Nevelésünk meghatározó elvei az inkluzív pedagógiánk megvalósításában:

- ha minden gyermek „másnak” van kezelve akkor a „valódi másság” nem tűnik ki a többiek közül,
- mindenki jó valamiben, és mindenki kompetens a maga erős területén tudása és képességei szerint tevékenykedni,
- minden gyermek fejleszthető és a meglévő képességekből kell kiindulni,

- inkluzív nevelésünkben a legkevesebb izolációval szeretnénk élni ezért az egyéni, külön fejlesztő foglalkozások csak a speciális terápiás foglalkozásokra korlátozódnak.

Feladataink:

- Természetes törődéssel, elfogadással kizárni az egyes csoporttárstól, felnőttől eredő stigmatizálást.
- A gyermeki kapcsolatok alakulásában építünk az óvodás életkorra még jellemző elfogadó, distanciamentes viszonyulásra.
- „Minden gyerek más” szemlélet elfogadása után, olyan nevelési célkitűzést fogalmazunk meg, mely cél elérését az egyénenkénti szükséges DIFFERENCIÁLÁSSAL valósítjuk meg.
- Egészséges és sérült gyerekekre általánosan érvényesíthető nevelési célkitűzést fogalmazunk meg, mely cél elérését az egyénenkénti szükséges differenciálással valósítjuk meg.
- A fejlődés – fejlesztés folyamatában kiindulópontnak tekintjük az egyéni képességeket, - pozitívumokat – érdeklődést, tudásszintet, melynek játékos, cselekvésbe ágyazott tanulási lehetőségeket biztosítunk.
- A nevelés folyamatában tekintettel vagyunk a gyerekek alapállapotára, figyelünk arra, hogy a fejlesztés ne terhelje túl és a számára megfelelő területen valósuljon meg. Az elvárások igazodnak fejlődésük üteméhez.
- A folyamatban részt vevő felnőtteknek meg kell alapozni az individuális nevelést közös élet - játék, munka, tanulás – szociális támogató közegében
- Késznek kell lenni a szülőkkel való kooperációra.
- A szülői közösséget példaadással, egyéb módszerekkel vezetjük rá az elfogadó, előítélet-mentes, segítőkész viszonyulásra.
- A szülőkkel való együttműködés nagy odafigyeléssel kell, hogy megvalósuljon.
- A család és az óvoda együttműködésének elősegítése a gyerekek összehangolt nevelése érdekében.
- Felülvizsgálati kérelmek elkészítése, szakértői vélemények figyelemmel kísérése.

Ennek érdekében már az óvodába történő felvételtől kezdve szükség van:

- alapos anamnézisre,
  - a fejlesztést irányító más szakemberekkel történő kapcsolatfelvételtre,
  - szempontok szerinti megfigyelésre,
  - a tapasztalatok folyamatos elemzésére,
  - funkciózavarok feloldására,
  - terápiás célzatú feljegyzések vezetésére.
  - felhívjuk a szülők figyelmét a különleges bánásmód igényéből fakadó kedvezményekre.
  - SNI típusának, súlyosságának megfelelő gyógypedagógus szakember biztosítása
- A testi és mozgáskorlátozott gyermeknél kiemelt feladat a speciális, egyénre szabott eszközök használatának megtanítása (szakember irányítása mellett), majd ezek segítségével a szűkebb és tágabb környezet megismertetése, a megtanult mozgás alkalmazhatósága mellett. Biztosítjuk a gyerekek állapotának megfelelően az akadálymentes közlekedést, a megfelelő étletteret (segédeszközökkel ellátott – kapaszkodó) a gyerekek önállóságát biztosítva. Gyógytestnevelő által végzett fejlesztés a szükségnek megfelelően.

- A gyengén látónak segíteni kell a közös játékokban, egyéb tevékenységekben való részvételt, a közösséghez való alkalmazkodást, az önkiszolgálást, a rendszereteket, (nálunk nagyon fontos a tárgyak következetes hely meghatározása) a higiéniai szokások közül különösen a szem, kéz tisztán tartását.
  - Az önkiszolgálás terén életkornak és a sérülés mértéke szerinti önállóság kialakítása a feladatunk. (étkezés helyének pontos megjelölése, kiemelkedő felület, edények pontos elhelyezése).
  - Nagymozgások fejlesztése – térbeli tájékozódás, mozgáskoordináció, mozgásbiztonság.
  - Tapintásos érzékelés fokozott gyakorlása.
  - Finommozgás fejlesztése.
  - Látás – mozgáskoordináció fejlesztése.
  - A környezet vizuális megismertetése, mely a gondolkodásuk, beszédük fejlődését szolgálja.
  - Tiflopedagógussal való folyamatos kapcsolattartás fontossága.
- Az enyhén hallássérült (nagyothalló) gyermekeknél központi feladata az óvodának a nyelvi kommunikáció megalapozása, fejlesztése. A gyermek önbizalmának fokozása. Szükség esetén a beszédértést segítő eszközrendszerek használata. A tanulás folyamatában az ismeretek látható és más módon is érzékelhetőek (pl. tapinthatóak) legyenek. Szurdopedagógus folyamatos segítsége indokolt.
- Az értelmileg sérült gyermekek spontán tanulását a differenciálás módszertanával és a közös tevékenységekbe való bevonásával segítjük. A cselekvésbe ágyazott sokoldalú tapasztalatszerzéssel, a minél önállóbb életvitelt segítő játéktevékenységeken keresztül a funkcionális képességek fejlesztése is történik.
- A beszédproblémás gyerekeknél az anyanyelvi nevelést szükséges a középpontba állítani a mozgás, a nonverbális kommunikáció, a vizuomotoros készségek fejlesztése mellett. A beszédhibákhoz általában magatartási/tanulási zavarok is társulnak ezek korrigálása, és a gyermek személyiségének harmonikus fejlesztése is nagyon fontos. Logopédus segíti munkánkat heti 2 alkalommal.

Csoportban nevelés, segítő környezetének kialakítása

A sérült gyerekek eltérő állapotától, a mindenkori csoportlétszámtól függően 2 – 3 gyermeket fogadunk csoportjainkba.

Létfontosságú a másságot elfogadó, meleg, otthonos, motiváló környezet. A bútorok, a speciális segédeszközök mérete, formája igazodik, vagy igazítjuk adott helyzethez. Lehetőséget biztosítunk arra, hogy a gyerek igénye szerint pihenhessen, elkülönülhessen. A csoportok rendelkeznek a speciális fejlesztő mozgás-, játékeszközökkel, képességfejlesztő eszközökkel.

Napirend:

A gyermekek érkezése, távoztása – egyéni igények alapján – tér el az óvoda érvényes rendjétől. Az életszervezés során a sérült gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszünk:

- alakuljon ki az alkalmazkodó készségük, együttműködési igényük,
- önállóságuk fejlődjön.

A napirendbe – az egész napos együtt tevékenykedésbe beépül a speciális megsegítés – gyógypedagógiai, logopédiai, illetve a szakemberek tanácsai alapján szervezett egyéni, kis-csoportos foglalkozások. Így válnak a fejlesztő terápiák intézményünk tartalmi elemeivé. A gyermekek részt vesznek még önkéntes gyógy úszásban, gyógy lovaglásban és gyógytornában.

A nevelőmunkánk tervezése

Feladatunk:

- Az óvoda környezeti, tárgyi feltételeinek felülvizsgálata, tekintettel az aktuális problémára az adott gyerek sérültségi fokára, típusára.
- A gyermek fejlesztésének alapja a szakértői véleményben megfogalmazottak, fejlesztési területek a szakértői bizottság szakvéleménye által megfogalmazottak illetve a SAJÁTOS NEVELÉSI IGÉNYŰ GYERMEKEK NEVELÉSÉNEK ÓVODAI ÍRÁNYELVE.
- Az anamnézis, a szakmai utasítások, a közvetlen megfigyelés, és az egyénre szabott sérülés-specifikus módszerek, fejlesztő feladatok, eszközök, együttműködési formák megvalósítása, az egyéni fejlesztési terv, a differenciált foglalkoztatás elemei.

BEILLESZKEDÉSI, TANULÁSI, MAGATARTÁSI NEHÉZSÉGGEL KÜZDŐ GYERMEKEK FEJLESZTÉSE

Az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciát mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek, beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdőnek nevezzük.

A BTM nehézséggel küzdő gyermekek viselkedése, magatartása jelentősen eltér az adott életkorban elvárható viselkedéstől, magatartástól. Az általánosan használt pedagógiai eszközök velük szemben kevésbé vagy egyáltalán nem bizonyulnak eredményesnek. Ezek a gyermekek általában tanulási nehézséggel is küzdenek, ezért több szempontból is fokozott figyelmet és törődést igényelnek. Ezeknek a gyermekeknek a sajátos, egyénre szabott pedagógiai feltételrendszer az esélyteremtés az elengedhetetlen eszköze.

Célunk: a BTM nehézséggel küzdő gyermekek időben történő kiszűrése, személyiségük fejlesztése. Az érintett gyermekek számára a legcélravezetőbb pedagógiai módszerek alkalmazásával a BTM nehézségek enyhítése, mérséklése.

Feladataink:

- A BTM nehézséggel küzdő gyermekek korai kiszűrése, az okok feltárása.
- Külső szakemberek bevonása, szakvéleményeik megismerése.
- Egyéni fejlesztési terv készítése, fejlesztő módszerek alkalmazása.
- Óvodapedagógusok toleranciája, gyermekek fejlődésének nyomon követése.
- Kapcsolatteremtés, kapcsolattartás a gyermekek szüleivel.
- Fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus bevonása, folyamatos kapcsolattartás a szakemberekkel.

A fejlesztő foglalkozásokat fejlesztőpedagógus, gyógypedagógus vezeti, kiegészítve a gyermek óvodapedagógusának differenciált foglalkoztatásával. A fejlesztések a szakvéleményekben meghatározottak szerint zajlanak, egyéni fejlesztési tervek alapján.

KIEMELTEN TEHETSÉGES GYERMEKEK FEJLESZTÉSE

Azok a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, akik átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkeznek és fellelhetők bennük a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

A tehetséggondozás minden pedagógus számára szakmai kötelesség. Fontos, hogy minél előbb felismerjük a tehetségre utaló tulajdonságokat, attitűdöket.

Minden gyermeknek meg kell kapnia a lehetőséget és a segítséget, hogy képességeinek megfelelően teljesítsen.

A tehetség, a képesség kibontakozását differenciált tevékenységekkel biztosítjuk, valamint lehetővé tesszük, hogy a külső tehetséggondozó programok, tevékenységek elérhetőek legyenek gyermekeink számára (zeneóvoda, néptánc, művészeti rajz, RG, foci és egyéb sportágak). Folyamatosan kapcsolatot tartunk a szakemberekkel.

Lehetőséget biztosítunk továbbá a Művészeti Oktatás keretein belül felmérésekre, melynek eredményeképpen a gyermekek képességeinek megfelelő osztályokba kezdik meg általános iskolai tanulmányaikat (rajz, ének, testnevelés).

7. Nemzetiségi nevelés

Nemzetiségi nevelés célja és feladata

Cél:

A magyarságba integrálva az identitás megalapozása (megőrzése). A nemzetiséghez tartozó gyermekek önazonosságának megőrzése, Hagyományok ápolása, átörökítése. Szociokulturális hátrányok csökkentése. A családi nevelés hiányainak pótlása. A multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségének biztosítása.

Feladat:

Nemzetiségi szokások, hagyományok, kultúra megismerése, gyűjtése, átörökítése. Nemzetiségi adottságok kiaknázása a harmonikus fejlődés érdekében (én-erősítő mechanizmusok), zene, tánc, kézügyesség. Lehetőségek megteremtése a kultúra, a népi kismesterségek ápolásához. Pozitívumok kiemelése kultúrában, értékekben, cselekedetekben. A nevelés során a más-ság elfogadtatása, szülők szemléletének alakítása.

Elvárások a nemzetiségi gyermekeket nevelő óvónókkal szemben:

- Legyenek toleránsak, elfogadók, hangolódjanak rá más kultúrák elfogadására, befogadására.
- Mutassanak példát a másság elfogadásában.
- Folyamatosan érdeklődjenek a fellelhető jegyek, tárgyi emlékek, hagyományok iránt,
- Az óvónó a szülőkkel, gyermekekkel kezdeményezett és tartott viszonyában legyen odaforduló, érdeklődő, elfogadó, nyitott, használja ki a szülők ismereteit a nemzeti-ségi kultúra megismerésével és tudásának bővítésével.
- Erősítse a gyermekekben identitásukat.
- Állítson eléjük saját népük tagjai közül követendő példát.
- Alakítson ki tiszteletet, érdeklődést a magyar nemzetiségű gyermekekben, szülőikben a nemzetiségi emberek, és kultúrájuk iránt.

8. Jeles napok – hagyományok – ünnepek

Célja:

- A gyermekben Földünk, népünk hagyományainak és a természet iránti fogékony-ságnak a megalapozása a néphagyomány ápolás és a természetóvás gazdag eszköz-rendszerével.
- Az ünnep várás és az ünnepelni tudás képességének kialakítása, a néphagyomány ápolás és a természetszeretet átörökítése a gyermekek érzelmein át a családok aktív együttműködésével.

Feladat:

Az ünnepek tradíciók komplex fejlesztő hatását kihasználva, pozitív, élménydús alkalmak, tevékenységek szervezése, ahol a gyermekek fejlettségüknek megfelelően, aktívan vehetnek részt.

A különböző élethelyzetek átélése során ismerkedjenek a viselkedés és az illem megfelelő formáival, fejlődjön erkölcsi életük, érzelmi kötődésük, fejlődjön az együttélés egyedi kommunikációs kapcsolatrendszere.

Legyen minden közösségnek hagyománya, szokásrendszere, szimbóluma mely mélyíti az összetartozást, együttérzést, a hovatartozás érzését.

Kultúránk gazdag tárházából a gyermekek fejlettségének megfelelő, számukra örömteli ingereket, élményeket adó és cselekvésre készítő elemek kiválogatása és azoknak a nevelés folyamatába illesztése.

Átgondolt tervezéssel, izgalmas készülődéssel biztosítsuk a várakozás örömét, a kellemes, közösen megélt érzelmek felszínre kerülését.

Esztétikai élmények legyenek alkotói és formálói a gyermekek később kialakuló esztétikai értékítéletének. Legyenek képesek észrevenni az őket körülvevő tárgyi – emberi – természeti környezetben a szépet és a csúnyát (ízlésformálás).

Az ünnepi készülődések élményeit a felnőttek bensőséges, hiteles ünnepelni tudása tegye maradandóvá; ennek hatását erősítse a gyermekek felnőttek öltözéke, az ünnepnapok mássága.

A konstruktív – együttműködő társas kapcsolatok segítsék a szociális érzékenység kialakulását, a másság elfogadását.

Az ünnepek, rendezvények eseményei jó hangulatban vidáman teljenek, igazi élményt jelentenek a különböző vizuális technikák, a mozgás komplex alkalmazásával.

9. Gyermekvédelem

Célja:

- Minden gyermekre kiterjedő gondoskodás, a gyermeki jogok maradéktalan érvényre juttatása.
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek közül a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetűek fokozott támogatása
- A problémák megelőzése, felderítése. Az esélyegyenlőtlenségek csökkentése mellett kiemelt feladat a befogadó környezet megteremtésével a már kialakult előítéletek lebontásához való hozzájárulás, és az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése.
- Az érintett gyermekek eseteinek feldolgozása, gondok orvoslása a helyi társadalom, a gyermekvédelem társszerveivel, szakembereivel együtt.

Feladat:

A hátrányos helyzet miatt-még nagyobb figyelemmel fordulunk, a család felé biztosítjuk számukra az egyenlő hozzáférést.

A gyermeki és a szülői jogok, és kötelezettségek bemutatása, továbbá azok érvényesítésének módjaival való megismertetése, betartása.

- A gyermek személyiségének és körülményeinek megismerése után pedagógiai eszközökkel a káros hatások, veszélyeztető tényezők ellensúlyozása, enyhítése, kiküszöbölése.
- Személyi, tárgyi feltételek biztosításával prevenció erősítése.
- A gyermekvédelmi felelős és a gyermekvédelmi munkacsoport a nevelőtestülettel együtt összhangban, egységes szempontok alapján végzi a felderítő munkát, a probléma jellegének megfelelően jár el, felkészül a társadalmi változásokból adódó újabb problémák kezelésére.
- Figyelembe veszik a családok sajátosságait, szokásait az együttműködés során és érvényesítik az intervenciós gyakorlatot /a segítségadás családhoz illesztett megoldásaival.
- Családokkal bizalmas, együttnevelő kapcsolat kialakítása, pedagógiai tapintattal a családok bizalmának elnyerése, megfelelő diszkrécióval együttműködés a gyermek érdekében.
- A gyermekvédelmi felelős irányítja a gyermekvédelmi munkacsoportot felelős a jelzőrendszer kiépítéséért és folyamatos működéséért
- A jogszabályokban biztosított kedvezményekre, azok jogosultságára felhívjuk a családok figyelmét és rendelkezésre bocsájtuk az elbíráláshoz szükséges igazolásokat.
- Igazolatlan mulasztás esetén a jogszabály szerint járunk el.

Gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó gyermekvédelmi munkacsoport tagjai között.
- Nyilván tartja a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekeket. Feljegyzi a nyilvántartásba a gyermekeket, illetve a családdal kapcsolatos intézkedéseket, és azok eredményességét.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vétel, illetve a megszüntetés okait.
- A nevelési év elején megtervezi a gyermekvédelmi munkaprogramot az adott évre.
- A nevelési év elején tájékoztatja a szülőket gyermekvédelmi tevékenységéről, fogadóórájáról, arról, hogy probléma esetén milyen gyermekvédelmi feladatokat, ellátó intézményeket kereshetnek fel.
- Szükség esetén egyeztet az önkormányzat illetékes előadójával, vagy a gyermekjóléti szolgálattal.
- Segítséget nyújt a szülőnek a szolgáltatások igénybe vevésénél.
- Szociális támogatást kezdeményez.
- Részt vesz, propagálja a civilszervezetek által kezdeményezett jótékonyági gyűjtéseket, rendezvényeket.
- A szolgálatokkal történő esetmegbeszéléseken való részvétel.
- A Nagyatádon működő Családok Átmeneti Otthonával a kapcsolattartás, együttműködés formáinak közös megtervezése.

A gyermekvédelem hatékonyságát segítő feladatok:

- Elősegíteni a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését, járását.
- Biztosítani a gyermekeket megillető jogok érvényesülését az óvodán belül, szükség esetén védő – óvó intézkedésre javaslatot tenni.
- A problémákat, hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat felismerni, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérni.
- A felzárkóztatást megszervezni.

- A tehetséggondozást elősegíteni.
- A rendszeres óvodai látogatást figyelemmel kísérni, szükség esetén jelezni a hiányzást.
- Minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni a gyermek családban történő felnevelését.

Az ONAP által elvárt inkluzív befogadó pedagógia az egyenlő hozzáférés az intervenció segíti a szülővel való kapcsolattartás tartalmasabb, eredményesebb kialakítását és így a prevenció minden gyermekre kihat.

Gyermekvédelmi felelősök kapcsolattartási lehetőségei a következő intézményekkel, szakemberekkel:

- Jegyző,
- Gyermekjóléti Szolgálat,
- Gyámhivatal,
- Nevelési Tanácsadó,
- Gyermekorvos,
- Védőnő,
- Fogorvos,
- Logopédus,
- Pszichológus.
- Vöröskereszt és az általa fenntartott Családok Átmeneti Otthona

A segítségadás lehetséges formái, feladatterve.

- Igénybe vett külső támogatás.
- Étkezési támogatás
- Rendszeres nevelési támogatás
- Egyéb természetbeni támogatás
- Rendszeres fejlesztő foglalkozásokon való részvétel
- Logopédiai ellátás

Külső szervekhez intézett jelzések:

- Gyámügyi Iroda
- Nevelési Tanácsadó
- Tanulási Képességet Vizsgáló Bizottság

10. A fejlettség jellemzői az óvodáskor végére

A gyermekek fejlődését sajátos törvényszerűségek határozzák meg. Az életkori fejlettségi mutatók viszonyítási pontok, a gyermekek egyéni képességei fejlettségének reális megismeréséhez. A családi és az óvodai nevelési folyamat eredményeként a gyermekek többsége eléri azt a szintet, amely garantálja a következő életszakasz sikeres megkezdéséhez szükséges fejlettséget. Az óvodáskor végén belép a lassú átmenetnek abba az állapotába, amelyben majd az iskolában az óvodásból iskolássá szocializálódik.

Az iskolakezdéshez az alábbi feltételek megléte szükséges:

- testi
- lelki
- szociális érettség

A szociálisan egészségesen fejlődő, érett gyermek:

- a kedvező iskolai légkörben készen áll az iskolai élet és a tanító elfogadására
- a feladatok egyre eredményesebb, szükség szerint kreatív elvégzésében nyilvánul meg.

Célunk:

A felelősségteljes körültekintéssel irányított fejlettség szerinti beiskolázás megvalósulása. Minden gyerek akkor menjen iskolába, amikor erre éretté válik, amikor ez a továbbfejlődése számára a legalkalmasabb.

Ehhez az óvodai nevelés feladata:

A három éves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata az egész gyermeki személyiség harmonikus fejlődésének elősegítése.

A gyermek optimális fejlettségének elérése, az egyéni sajátosságok és képességek kibontakoztatásával, fejlesztésével.

A.) Testi érettség jellemzői:

- Megtörtént az első alakváltozás, testsúlya életkorának megfelelő (17 – 18 kg), magassága (110 cm felett), épek a mozgásszervek, látás és hallás.
- Megváltoznak a testarányok, megkezdődik a fogváltás.
- A testi fejlettség köre:
  - egészségi állapot,
  - testarányok (súly, magasság),
  - mozgása összerendezettebb,
  - harmonikus finom mozgásra képes,
  - készségek kialakulása,
  - térhez való viszonyulás,
  - érzékszervek működése.
- Mozgása összerendezett, ismeri és alkalmazza a higiéniai szabályokat, képes irányítani, szükség esetén késleltetni testi szükségleteinek kielégítését.
- Ritkán beteg, szeret mozogni, teherbírása, terhelhetősége fokozatosan nő.
- Szívesen rajzol, egyre ügyesebben fogja a ceruzát, ecsetet.

B.) A lelki érettség jellemzői:

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermek óvodáskor végére nyitott érdeklődésével készen áll az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességei alkalmassá teszik az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelése, észlelése tovább differenciálódik. (Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációinak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának.)

- a lelki egészségesen fejlődő gyermeknél
  - az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés
  - megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele
  - a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van
- az egészségesen fejlődő gyermek

- érthetően és folyamatosan kommunikál, beszél; gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni; minden szófajt használ; különböző mondatszerkezeteket, mondatfajtaikat alkot; tisztán ejti a magán- és mássalhangzókat (a fogváltással is összefüggő nagy egyéni eltérések lehetségesek); végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét
- elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról és környezetéről; tudja nevét, lakcímét, szülei foglalkozását, felismeri a napszakokat; ismeri és gyakorlatban alkalmazza a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismeri szűkebb lakóhelyét, a környezetében élő növényeket, állatokat, azok gondozását, védelmét; felismeri az öltözködés és az időjárás összefüggéseit; ismeri a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismeretei vannak

C.) Szociális érettség jellemzői:

- A gyermek tanulás iránti beállítódása pozitív, készen áll az új életmód és feladatai elfogadására. Érzelmileg kiegyensúlyozott.
- Képes kapcsolatok alakítására, jellemzi a kapcsolatteremtő képesség és a társakkal – felnőttekkel való együttműködés, együttműködés; mély benne a közösség iránti igény az abba való beilleszkedés képessége, és az abban való tevékenykedés igénye.
- A felnőtt irányítását elfogadja, a feladatokat vállalja.
- Kíváncsi – érdeklődő, az új ismereteket aktívan sajátítja el.
- Elfogadja, ismeri és igyekszik betartani a szabályokat, fokozatosan alakul az alkalmazkodás és önérvényesítés helyes aránya, a szabályokat belső indítékból követi, képes szabályt alkotni.
- Késleltetni tudja igényei kielégítését, képes mások igényeihez alkalmazkodni.
- Feladatmegértésére és feladattartás képességére jellemző, hogy erősödik feladattudata, ha elkezd a tevékenységet, addig nem hagyja abba, míg nem készült el vele. Figyelme tartós, jellemzi a tolerancia, a pontos megfigyelés, a jó memória és a kötelességtudat.
- Sikerre, eredményre törekszik; egyre szembetűnőbb kitartása, fegyelmezettsége, ön-fegyelem, önállóság jellemzi.
- Önismerete megbízható.

D.) Értelmi érettség jellemzői:

A szociális magatartással szoros összefüggést mutat a munkaérettség (teljesítmény motiváltság és munkamagatartás)

- A gyerek örömmel készül az iskolába, szeret és akar tanulni.
- Érdeklődő, tele van megismerési vágygal, kíváncsisággal.
- Általános értelmi fejlettsége, a tanuláshoz szükséges képességei, intelligencia szintje fejlett.
- Az észlelési apparátus – a látás, hallás és tapintás a mozgás struktúrák – forma – tér-észlelés és – alakítás – működésének összerendeződése, integrálódása megtörténik, melynek a tanulás eredményességében meghatározó a szerepe. Képes alak – forma – méret- szín – forma – felület – anyag...- párosítására, különbözőségek, azonosságok felismerésére. A környezet tárgyait jelekből, jelzésekből felismeri – tapintás, illat, a részből képes kirakni az egészet, az egész látásakor felfedezi a hiányzó részeket.
- Ismeretekkel rendelkezik az őselemekről, az őt körülvevő világ dolgairól, más népek életéről, a korszerű technikai eszközökről, az informatikáról.

- Elemi ismeretekkel rendelkezik önmagáról, családjáról, a napszakokról, ismeri és alkalmazza az alapvető közlekedési szabályokat, ismeri a járműveket, az évszakokat, azok jellemzőbb jegyeit, a környezetében található növényeket, állatokat.
- Tájékozódik szűkebb környezetében, ismeri az ott lévő intézményeket, épületek funkcióját.
- Érzelmileg kötődik lakhelyéhez, szereti a természetet, meglátja annak szépségét, védi – óvja a növényeket, állatokat, környezete épségét, tájékozott, szűkebb és tágabb környezete hagyományaiban, életmódjának megismerésében.
- Ismeri saját testrészeit, saját testén és a térben is megerősödött a téri tájékozódása, felismeri a jobb – bal irányokat, érti az alatt – fölött – előtt – mögött – között – ról – ról – ban - ben jelentéseket.
- Rendelkezik mennyiségi ismeretekkel, számlál, felismeri a formákat, a kiterjedéseket.
- Megjelenik a szándékos figyelem, legalább 5-10 percig képes akaratlagos figyelemre, tárgyak, jelenségek, fontosabb jegyeinek tudatos megfigyelésére
- Szándékos bevezetés és felidézés, az elemi fogalmi gondolkodás jelzi a megtanulni akarás szándékát; emlékezete egyre megbízhatóbb.
- Érthetően, folyamatosan, összefüggően beszél, gondolatait, érzelmeit, tevékenységeit szóban is meg tudja fogalmazni.
- Ismeri a természeti jelenségeket, azok egymásra hatását, ok-okozati összefüggéseket meglát.
- Szereti a problémahelyzeteket, új megoldásokat is keres, a feladatvégzésben kitartó, sikerre törekvő. Gyakran ellenőrzi tevékenysége eredményességét, felfedezett hibáit javítja.
- Az életben való eligazodáshoz szükséges praktikus ismeretekkel rendelkezik.

A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettségi szint.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

A tankötelezettség megállapítása

A gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének jellemzőit az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, valamint a 20/2012.(VIII.) EMMI rendelet 21§t határozza meg.

(2) Az óvoda a tanköteles életkorba lépéskor a gyermek fejlettségével kapcsolatban

a.) amennyiben a gyermek elérte az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget, ezt igazolja,

b.) dönt a hatodik életévét augusztus 31.-ig betöltő gyermek óvodai nevelésben való további részvételéről

c.) szakértői bizottsági vizsgálatot kezdeményez a gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének megállapítása céljából, ha

ca.) a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettsége egyértelműen nem dönthető el a gyermek fejlődésének nyomon követéséről szóló óvodai dokumentumok alapján

cb.) a gyermek nem járt óvodába

cc.) a szülő nem ért egyet az a.) pont szerint kiállított óvodai igazolással vagy b.) pont szerinti döntéssel vagy

d.) szakértői bizottsági vizsgálatot kezdeményez a gyermek iskolába lépéshez szükséges fejlettségének megállapítása céljából annak eldöntésére, hogy augusztus 31.-ig a hetedik életévét betöltött gyermek részesülhet-e további óvodai nevelésben.

(3.) A gyermeke iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének megállapítása céljából a szülő is kezdeményezhet szakértői bizottsági vizsgálatot.

(4.) Az iskola igazgatója a gyermek iskolába lépéséhez szükséges fejlettségének megállapítása céljából az szakértői bizottság vizsgálatát kezdeményezheti, ha

a.) a szülő nem ért egyet a (2) bekezdés a.) pontja szerint kiállított óvodai igazolással vagy a (2) bekezdés b.) pont szerinti döntéssel és arról az iskola igazgatója tudomást szerez, feltéve hogy a kérdésben a szakértői bizottság korábban nem hozott döntést,

b.) szükséges a gyermek sajátos iskolai nevelésben-oktatásban való részvételéről dönteni és arra az óvoda javaslatot tesz, vagy a szülő kéri, és e kérdésben a szakértői bizottság korábban nem hozott döntést.

11. Az óvoda kapcsolatai

Célja:

A családi és óvodai nevelés összhangjának, partneri viszonyának kialakulása, folyamatos fenntartása, differenciált fejlesztése. Az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ennek alapvető feltétele a családdal való szoros együttműködés.

A következő életszakasz megkezdéséhez szükséges jártasságok, képességek, magatartás, viselkedésmódok nevelési feltételrendszerének megteremtése. A társintézményekkel való jó partneri viszony kialakítása, megtartása.

Mindez megvalósítható:

- az egyén önmagához,
- a társaihoz,
- a felnőttekhez,
- csoportokhoz, közösségekhez való viszonyulásában.

Az óvoda kapcsolata a családdal

Tény, hogy az óvoda működését, irányultságát, nevelőmunkájának hatékonyságát a bemeneti és a kimeneti tényezők befolyásolják.

Vagyis: a gyermek fejlődését meghatározza a család, - nevelési módszere, szemlélete – amellyel állandó kapcsolatban vagyunk, és az iskola, ahova tőlünk távozik a gyermek.

A két tényező figyelmen kívül hagyása azt jelentené, hogy a gyermek fejlesztése, fejlődése kizárólag az óvodától függ.

A két intézmény óvodára gyakorolt hatása mégis eltér egymástól.

A család a gyermek óvodába kerülése után napi kapcsolatban áll az óvodával. A két hatást a gyermek hordozza, és úgy közvetíti, ahogyan az benne tükröződik. Egyik nevelőközösség (család, óvoda) sem támaszkodhat csak erre az információra, mert nem biztos, hogy így hiteles képet nyer a gyermek helyzetéről, fejlődéséről. Nagyobb hangsúlyt kell fektetni a tehetséges gyermekekre, való odafigyelésre – tehetséggondozásra.

Ezért a szülőkkel intézményünk különböző szervezeti formák keretében igyekszik megismerni a gyermek családi életét, bemutatni az óvoda életét, működési rendjét elfogadtatni, és benne a gyermek fejlődését, fejlesztését.

A megváltozott társadalmi körülmények arra készítették a nevelőtestületet, hogy újra gondolja a szülőkkel való kapcsolattartás és együttműködés formáit. Ebben elsődleges, meghatározó szerepet tölt be a gyermek érdekét szem előtt tartó pedagógiai irányelvek és gyakorlat kölcsönössége.

Meghatározó elvek:

- az együttműködés keretei, formái adjanak biztonságot a szülőnek, gyermeknek, óvodapedagógusnak egyaránt,
- a szülőket az óvoda nem helyettesíti, csak pótolja,
- a gyermek a szülőké, feladatukat az óvoda nem veheti át, csak kiegészítheti,
- az óvoda a szülővel együtt felelős a gyermekért, annak fejlődéséért.

Feladat:

- Folyamatos segítő és nem számonkérő kapcsolat!
- Mindkét nevelőközeg értékrendszerének kölcsönös ismerete
- Az óvoda részéről az együttműködés folyamatában megértőbb, türelmesebb, ráérzőbb, belátóbb, higgadtabb partneri szerep.
- Az óvoda viszonyulása a család szocializációs kulturális életviteléhez.
- A szülővel szemben nem lehetnek előítéleteink, a család életébe illetéktelenül nem avatkozhatunk bele.

Az eddig már meglevő család – óvoda kapcsolattartalmát új gondolatokkal, tevékenységekkel egészítettük ki. Figyelembe vesszük, és szem előtt tartjuk, hogy óvodánk életéből a gyermekek neveléséből mi érdekli a szülőket. A személyes kapcsolattartási formák kerülnek előtérbe.

Az együttműködés formái:

- Tájékoztatók, egyéb információk közreadása, találkozó szervezése.
- Feliratkozás, első találkozó a szülővel, gyerekekkel.
- Szülő befogadás – esetleg nagyszülő – időleges jelenléte az óvodában.
- Családlátogatás – tájékozódás, oldó, érdeklődő, segítő formáinak megtalálása.
- Szülői értekezlet:
  - Óvoda által javasolt témában
  - Szülők által kért változatos módszerekkel
- Együttműködés: játék, ajándékkészítésben, eszközgyűjtésben.
- Közös rendezvények, kirándulások.
- Óvodai alapítványok támogatása.

Tájékoztató jellegű

- Hirdető táblák, melynek lényege az aktuális, friss szülői tájékoztatás.
- Ötletládák – javaslatok, ötletek szülőktől.
- Rendszeresen és tervszerűen tájékoztatást adunk a gyermek fejlődéséről.
- Ajánlásokkal segítjük a szülő otthoni nevelését, ha szükséges tanácsot adunk.

Együttműködés feltételei:

- Egymás kölcsönös tiszteletén alapuló együttműködés a gyermek nevelése érdekében.
- Nevelési módszerek, elvek, eljárások közös tervezése, segítség azok megvalósításában.

Az óvoda kapcsolatot tart azokkal az intézményekkel, amelyekkel az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (pedagógiai szakszolgálat intézményei, gyermekjóléti szolgálatok, gyermekotthonok, egészségügyi illetve közművelődési intézmények) és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kapcsolattartás formái, módszerei alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvoda nyitott és kezdeményező.

Bölcsődével való kapcsolat:

Nevelőmunkánk folyamatosága érdekében fontos a gyermek előéletében szerepet betöltő közösséggel a jó kapcsolat kialakítása, fenntartása.

A bölcsődéből kikerülő gyermekek érdekében:

- a bölcsőde munkájának megismerése,
- az óvoda programjának megismertetése,
- a tartalmi kapcsolat ébrentartása, elmélyítése.

Évente szakmai megbeszélést tartunk, kölcsönös látogatást.

Óvoda – Iskola

- Az intézményválasztás zökkenőmentes biztosítása.
- A város iskoláinak specializálódása színesíti az iskolai választékot
- Együttműködési megállapodásban rögzítjük:
  - Szakmai tapasztalatcserek
  - A kölcsönös látogatások
  - Az együttműködés lehetőségeit.

Óvoda – Zeneiskola

A zenei képességfejlesztés, az óvodai zenei nevelés továbbépítése, tehetséggondozás:

- az óvoda helyet biztosít a zenepedagógus által szervezett foglalkozásoknak.
- közös rendezvények, hangverseny látogatás.

Közművelődési Intézmények

Célunk, hogy a gyermekeinket a „szépre” nyitottá neveljük és megalapozzuk az olvasóvá nevelést, a kultúra megszerettetését, hogy óvodán kívül is biztosítsunk maradandó élményeket.

Egyéb kapcsolatok:

A Pedagógiai Szakszolgálat intézményei:

- Korai fejlesztő (speciális tanulási),
- Képességvizsgáló szakértői bizottság,
- Pedagógiai szakmai szolgálat,

továbbá:

- Egészségügyi szakszolgálat,
- Családsegítő- gyermek és ifjúságvédelem,
- Gyámhatóság,
- Gyermekjóléti szolgálat,
- Nemzetiségi önkormányzatok, szervezetek

Nevelőmunkánk sikeréhez nagyban hozzájárul a speciális szolgáltatókkal kialakított partneri viszony.

Az együttműködés eredménye a szükséges fejlesztési – nevelési feladatok hatékonyabb megvalósítása.

12. Az Óvodai pedagógiai programmal kapcsolatos egyéb intézkedések

A pedagógiai program érvényességi ideje:

Intézményünk 2018. szeptember 1. napjától szervezi meg nevelő és oktató munkáját e pedagógiai program alapján.

Ezen program folyamatosan érvényes mindaddig, amíg a program értékelése, felülvizsgálata és jogszabályi változások nem teszi indokolttá módosítását.

Pedagógiai Program módosítása:

Módosítására:

- az óvodavezetője
- a nevelőtestület bármely tagja
- a munkaközösségei
- a Szülői szervezet javasolhatja

A pedagógiai program módosítását a nevelőtestület fogadja el, és a fenntartó jóváhagyásával válik érvényessé.

A Pedagógiai program nyilvánosságra hozatala

Az óvoda pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető.

A pedagógiai program egy-egy példánya a következő személyeknél, illetve intézményeknél tekinthető meg:

- ° Az intézmény fenntartójánál
- ° Az intézmény irattárában
- ° Az intézmény vezetőjénél

13. A PEDAGÓGIAI PROGRAM ELFOGADÁSA ÉS JÓVÁHAGYÁSA

A pedagógiai programot a Szülői Szervezet vezetősége a 2018. augusztus 26. napján tartott értekezletén véleményezte és elfogadásra javasolta.

.....
A Szülői Szervezet elnöke

A pedagógiai programot a nevelőtestület a 2018. szeptember 01. napján tartott értekezletén elfogadta.

.....
Óvodavezető